SYMBOLISMUS

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_32_INOVACE_DVK1301

- Autor: Mgr. Jan Souček
- Vznik: 09 / 2012
- Téma: Umění přelomu 19. a 20. století
- Předmět: DVK / 4. ročník
- Anotace: Obrazová charakteristika vývoje výtvarného symbolismu

SYMBOLISMUS

**„Příroda je chrám,
v němž živé pilíře občas zahovoří nejasnou řečí:
člověk tu prochází lesy symbolů...“**

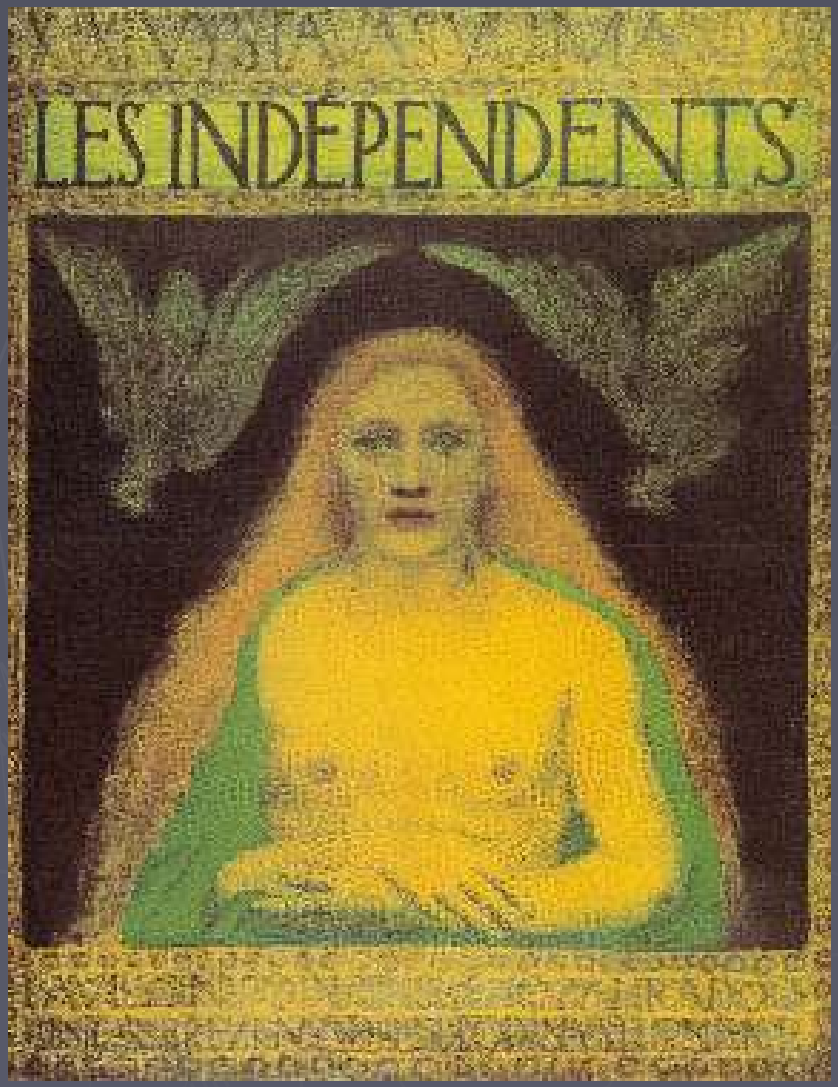

symbolismus
Obecně způsob sdělení pomocí symbolů, v užším smyslu tendence uvnitř francouzského umění, která se vyhranila v polovině 80. let 19. století v těsném spojení s literárním symbolismem. Směr vzešel ze skepse vůči technické civilizaci a vědě, pozitivismu a smyslovému poznání, a tím i vůči jevové stránce skutečnosti. Soudí, že pravda je skryta, že ji však lze především intuitivně, tj. nikoli smyslově poznat a sdělit prostřednictvím symbolu, který zviditelňuje ztajené děje, představy, myšlenky, city, jejich záhadnost, mnohoznačnost a subjektivnost. Symbolisté postrádali v umění, jež jim předcházelo, duchovnost.
Obraz podle nich měl vyjadřovat niterné a hluboké významy.

Jan Presisler, Les indenpendents - XXXI. Výstava SVU Mánes, 1910

Khnopff, Fernand (Belgian, 1858-1921)
The Sphinx,1896

- **Symbolismus** je umělecké hnutí, které vzniklo ve Francii r.1886, největší rozmach byl na přelomu 19. a 20. století.
- **Symbolismus** byl reakcí na popisnost naturalismu a parnasismu (v Čechách Lumírovci).
- Jejich cílem bylo zobrazovat věci, které nelze racionálně popsat (nálady, emoce,myšlenky,city atp.), tj. zobrazit (nakreslit, popsat atp.) nezobrazitelné, snažili se proniknout k podstatě skutečnosti - usilovali o vnímání umění všemi pěti smysly.
- K tomu jim měl pomáhat symbol, který se měl stát prostředníkem mezi skutečným světem a „světem duše" a měl v náznaku odkrývat tajemství ukryté v nitru věcí. Symbol nebyl přímým pojmenováním věci (problému, stavu atp.), ale pouhým náznakem, sugescí podstaty věci.
- Ve výtvarném umění se tento směr nemohl zcela rozvinout, neboť některé jeho myšlenky byly podobné, jako u populárnější secese. Výtvarné umění je reakcí nejen na naturalismus, ale především na impresionismus a někdy i na akademismus.

- symbolistické hnutí se začalo nezávisle formovat koncem 19. století a vyjadřuje názor celé generace umělců, kteří se víc než kdy jindy uchylovali k výrazům a obrazům uplatňovaným prostřednictvím typických rozlišovacích rysů jakožto znaků nebo symbolů určitých věcí nebo osob

- manifest symbolistické literatury byl zveřejněn 18. září 1886 ve Figaru; jeho autorem byl **Jean Moréas**, básník, který odmítal akademické a tradiční instruování, deklamování a falešnou sensibilitu soudobých literárních nauk

- symbolisté se tedy inspirovali mýtickou literaturou a bájemi, objevovali snové krajiny v zahradách symbolů a metafor

- jejich obrazy byly plny tajemství a hlubších duchovních významů a působily magickým kouzlem neznámých světů podobenství, pohádek a balad

La mort du fossoyeur od **Carlose Schwaba** je vizuálním shrnutím **symbolických** motivů. Smrt a andělé, nezkažený sníh, a dramatické pózy postav vyjadřují touhu symbolistů po proměně „kamkoliv pryč z tohoto světa".

Světoví umělci

- Odilon Redon - francouzský malíř představitel 1. fáze, zakladatel 1. fáze
- Gustave Moreau – francouzský malíř a teoretik, spoluzakladatel 1. fáze
- Pierre Puvis de Chavannes – francouzský malíř, předjímal symbolismus
- Arnold Böcklin – švýcarský malíř, významný představitel symbolismu
- Ferdinand Hodler – německý malíř, představitel symbolismu a secese
- Gustav Klimt – rakouský malíř, světový představitel symbolismu a secese
- James Ensor – belgický malíř, představitel symbolismu, předchůdce expresionismu

- Paul Gauguin – francouzský malíř, představitel postimpresionismu, syntetista, inspirátor 2. vlny symbolismu
- Nabis - skupina francouzských malířů navazující na Gauguina
  - Paul Sérusier, Maurice Denis, Édouard Vuillard, Pierre Bonnard,

- Auguste Rodin - sochař Francouz, největší sochařská osobnost 19. st., představitel symbolismu, impresionismu, předchůdce modernismu

Odilon Redon
vlastním jménem
Bertrand-Jean Redon
(1840 –1916)

Múza na Pegasu

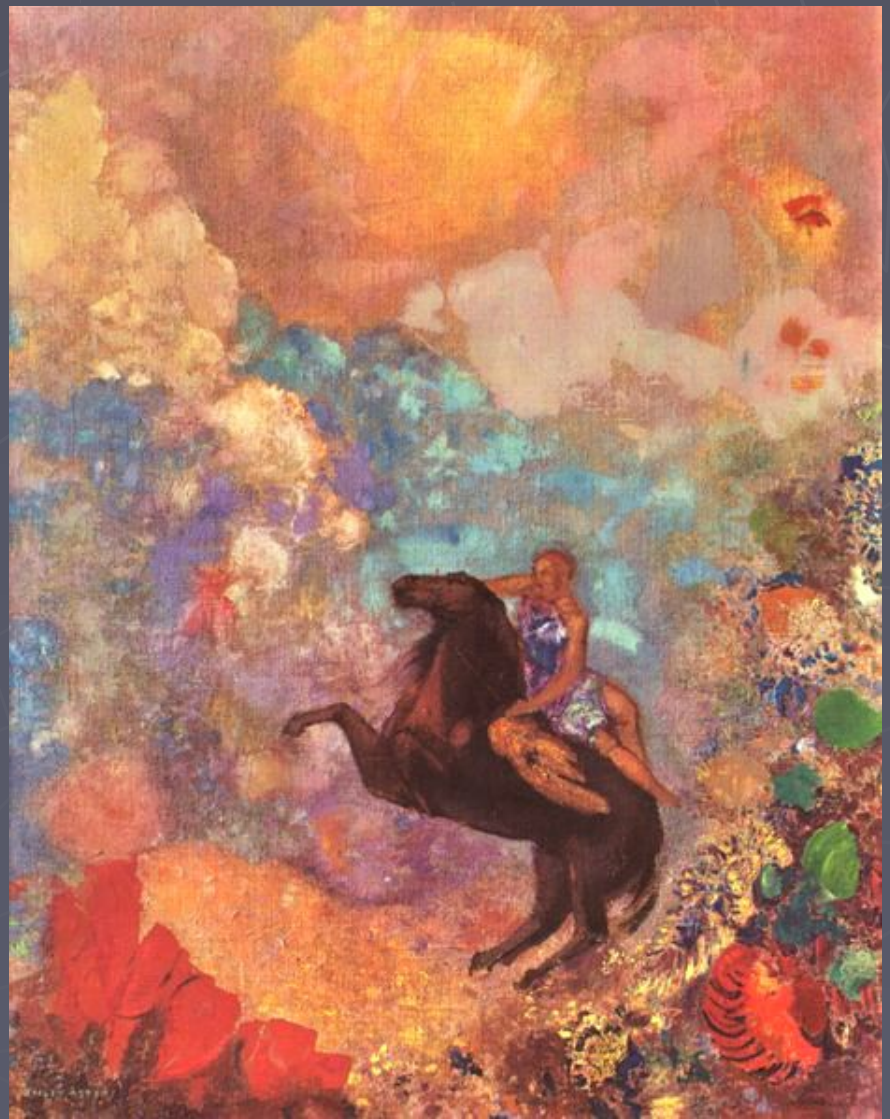

- francouzský malíř, představitel symbolismu a dekadence ve výtvarném umění.
- On a jeho souputníci nejen ve výtvarném umění, ale zejména v literatuře, se vyznačovali vyznáváním kultu krásna, sklonem k slabosti a nemoci, líčením spletitých duševních pochodů, tvůrčím vyzdvižením snu a opojení a odmítnutím měšťáckých moralizujících norem kladených na umění.
- Vyhraňovali se proti naturalismu, vlasteneckému básnictví a expresionismu.
- Stali se předchůdci surrealismu.

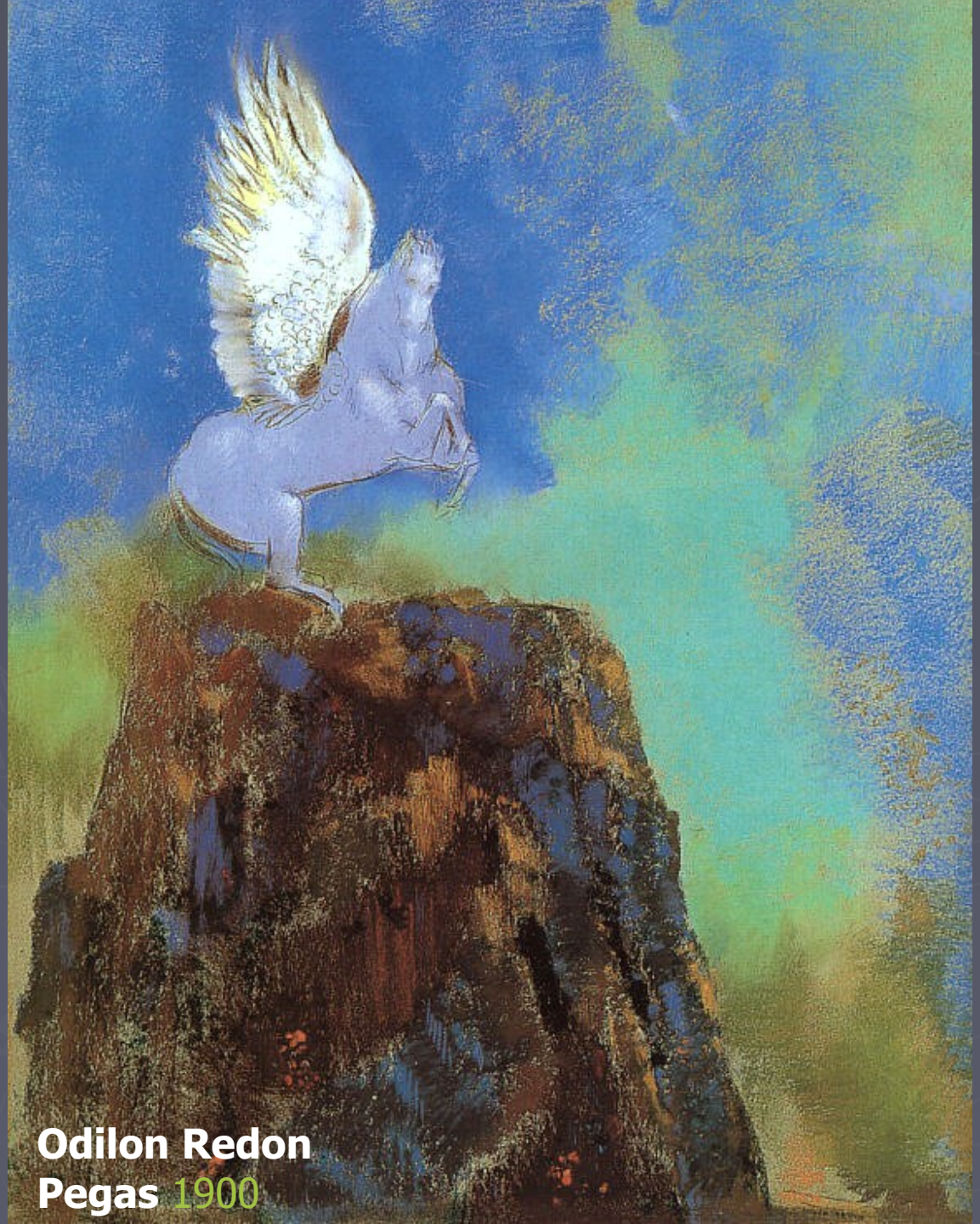

Odilon Redon
Pegas 1900

- **ODILON REDON**
  1840 - 1916

- považován za otce symbolismu blízce spojeného s literární inspirací
- vzorem pro Redonovu tvorbu se stal prototyp poéte maudit, prokletého básníka
- jeho víra ve vnitřní vizi vedla k tomu, aby Redon vytvořil díla s fantastickými předměty, představujícími zlomky snů; jeho zaujetí podvědomím bylo tedy zákonitě důležitou inspirací pro pozdější tvorbu surrealistů
- ilustroval Havrana od Poea

Kytice 1903

Odilon Redon
Červená loď 1907

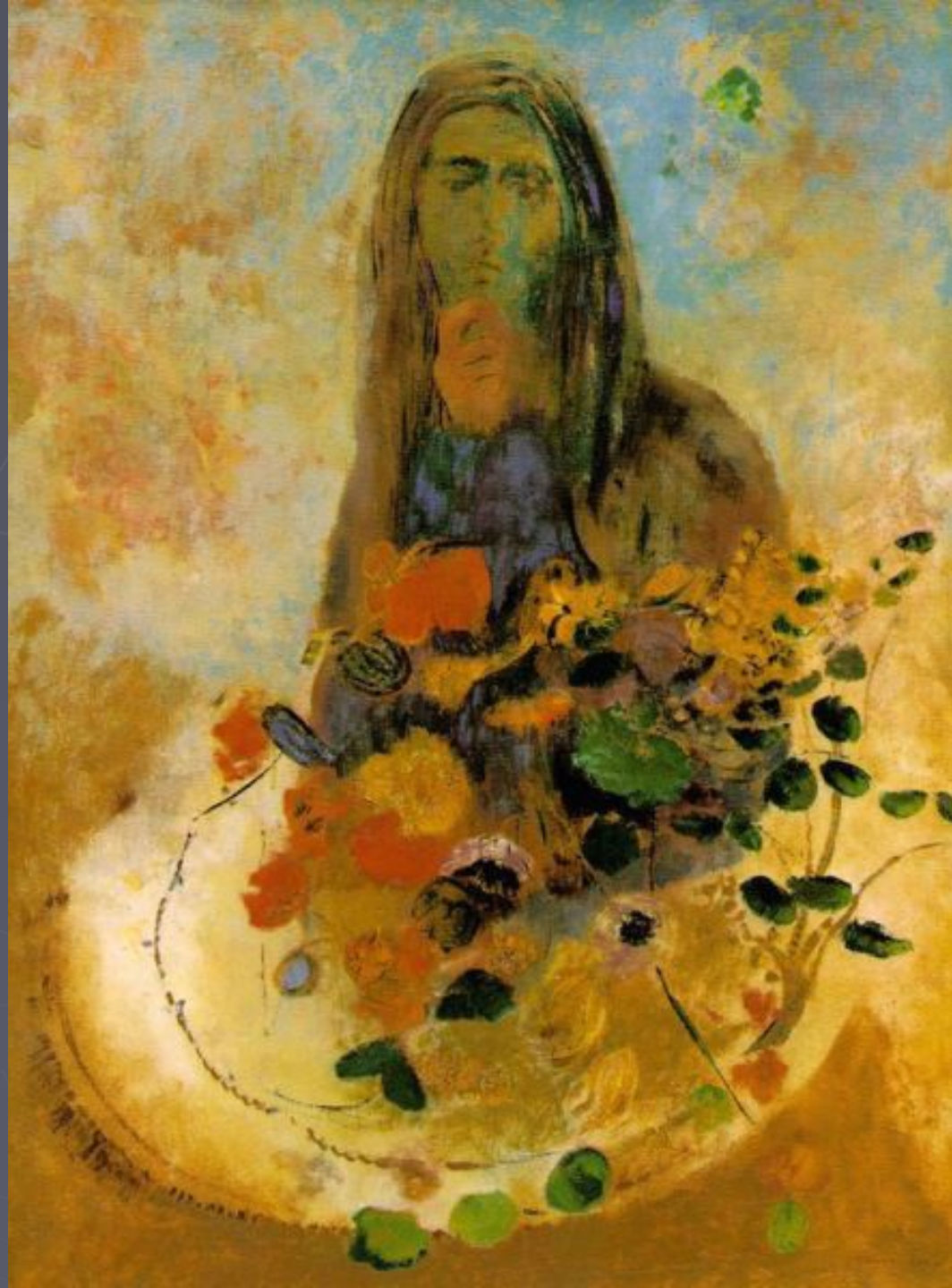

Odilon Redon
Zázrak undated

Rudá sfinga 1912

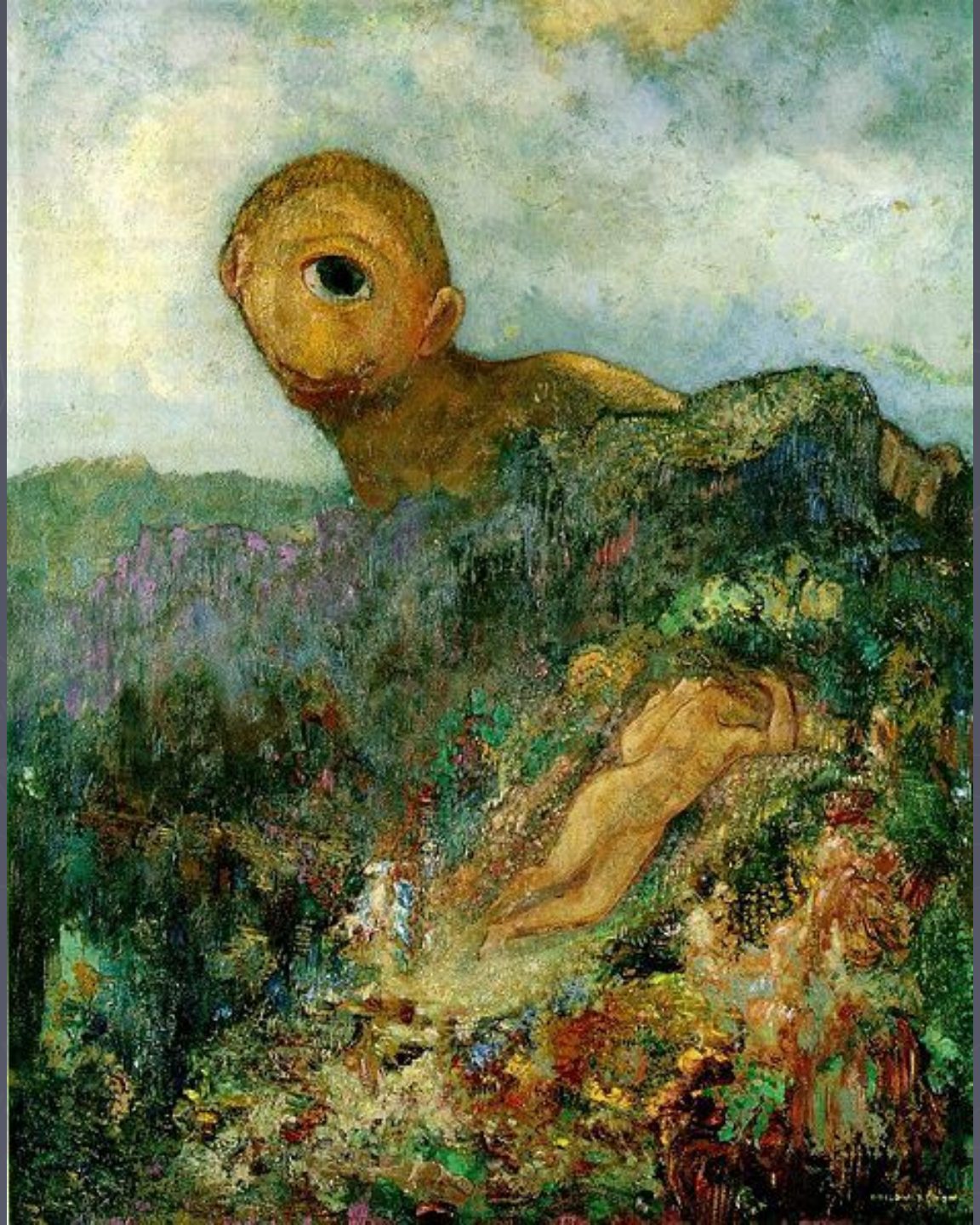

Odilon Redon
Kyklop 1914

Gustave Moreau
1826 -1898
francouzský malíř, především mytologických a bájných námětů.

- byl předním představitelem malířského symbolismu inspiroval se italskou raně renesanční malbou, tématicky je ale jeho okruh malířství daleko širší a zahrnuje prakticky všechny legendy a báje minulosti

- jemnost jeho práce se štětcem dává jeho obrazům magickou snovou atmosféru a odděluje tak Moreaua od objektivního naturalismu impresionistů

- byl průkopníkem v užití barvy a formy k vytvoření výrazového podtónu

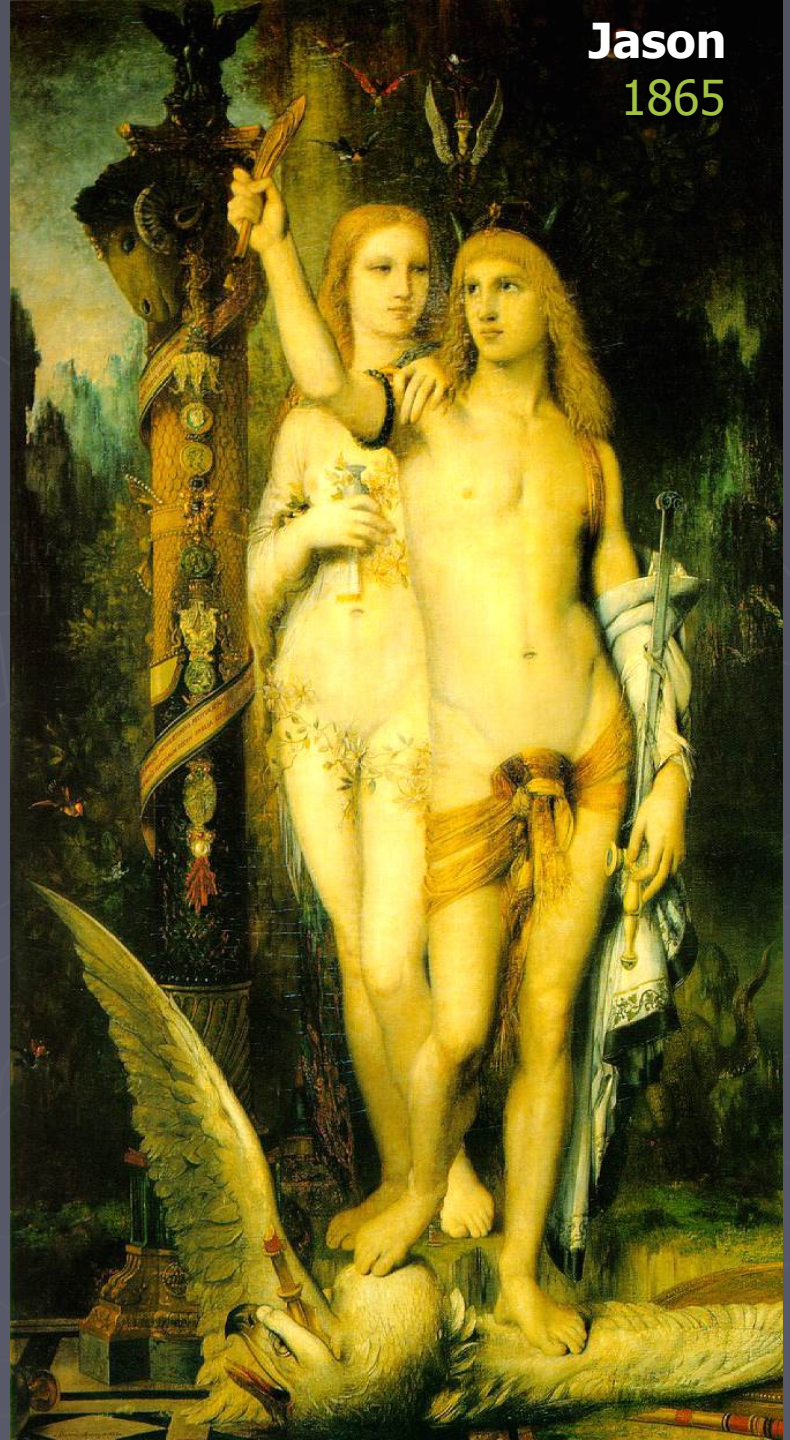

Jason
1865

Moreau Gustave
(1826-1898).

- French painter, one of the leading Symbolist artists

- Ve svých představách byl pronásledován Salome, dcerou Herodiaty, která nenáviděla Jana Křtitele.

- Svým obrazem Zjevení inspiroval básnika Oscara Wilda. Na obraze je ústředním motivem useknutá Janova hlava.

Orfeus, 1865

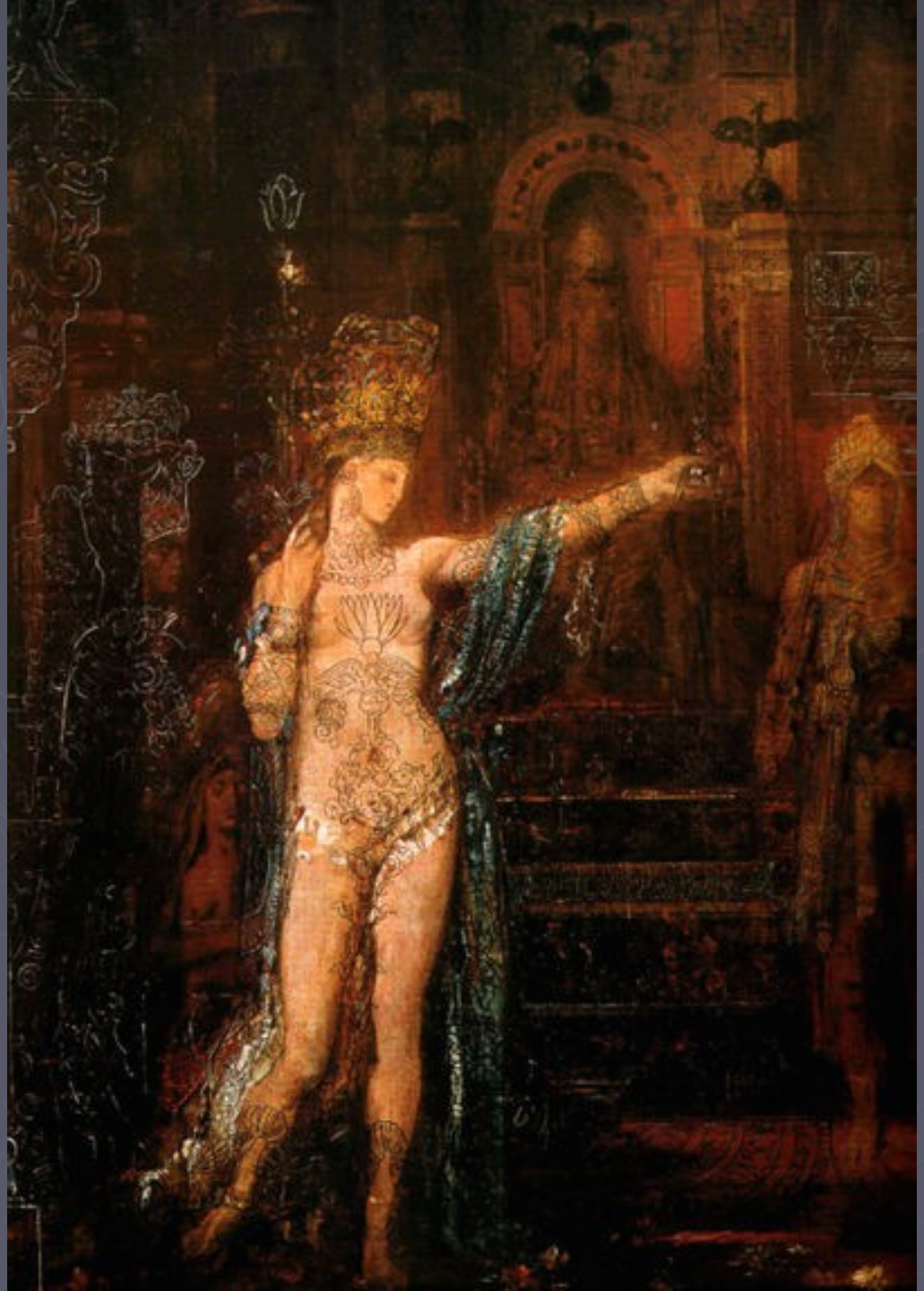

Salomé, 1871

Jupiter and Semele

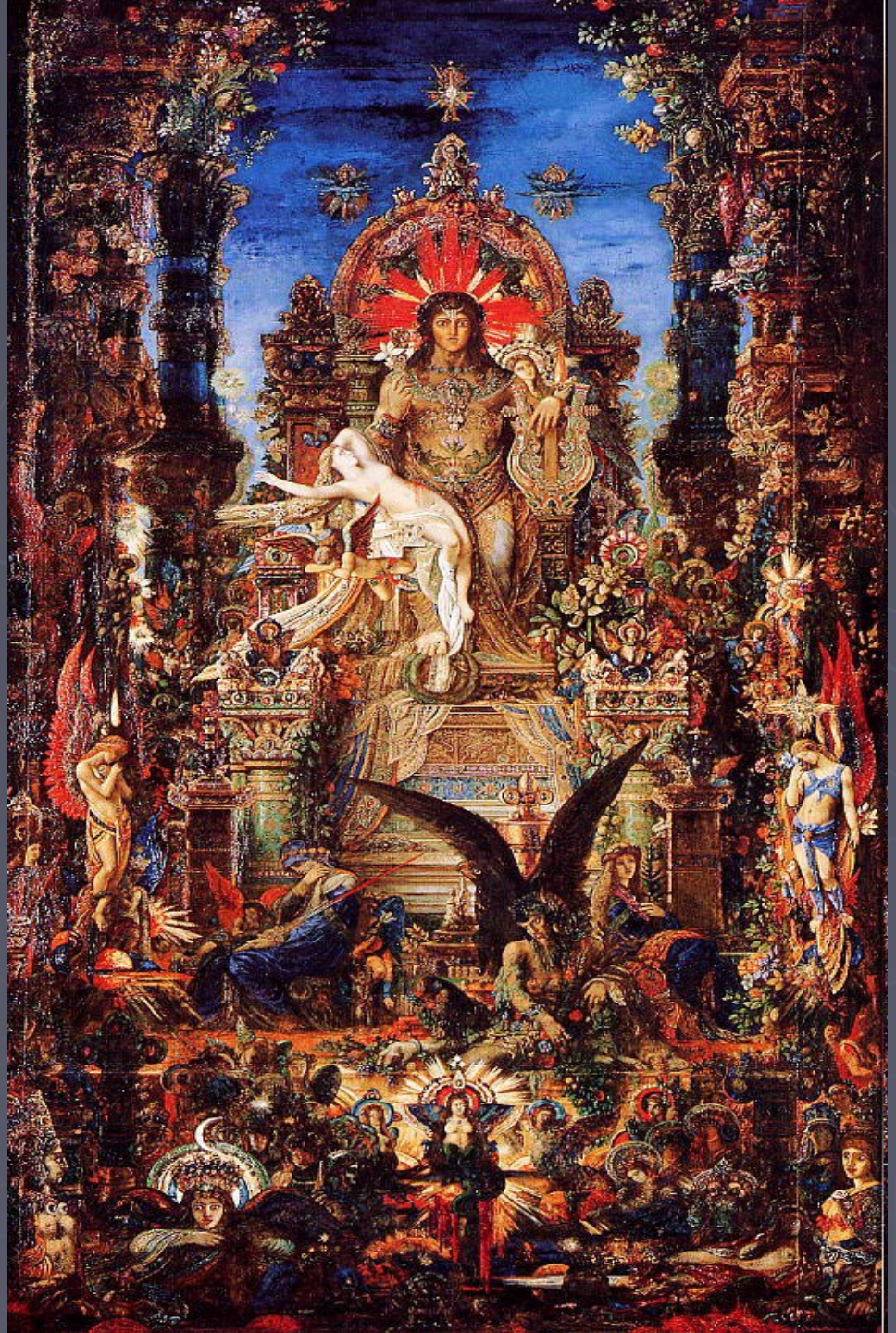

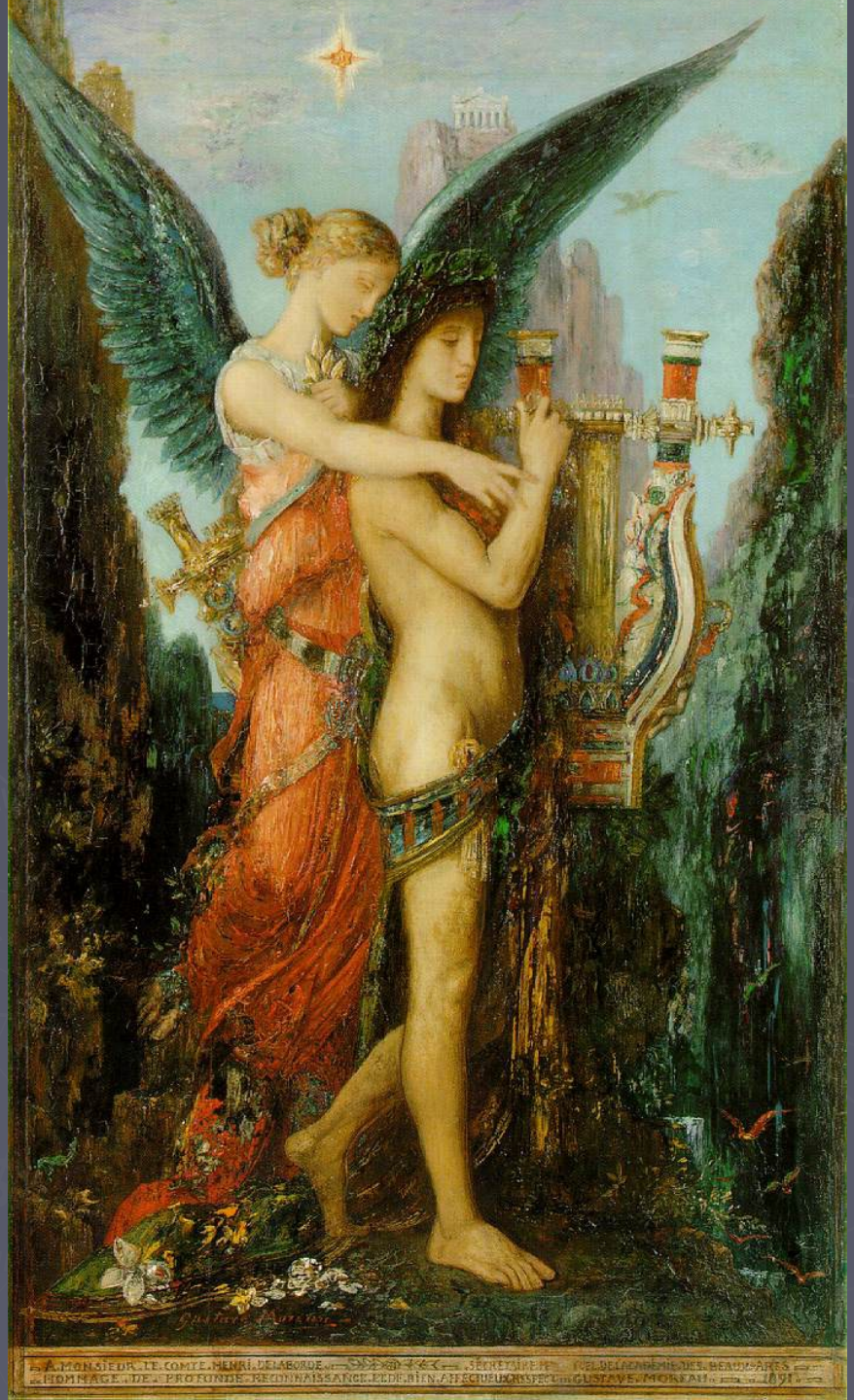

Hesiod and the Muse
1891

Gustave Moreau
'The Unicorns' (detail)

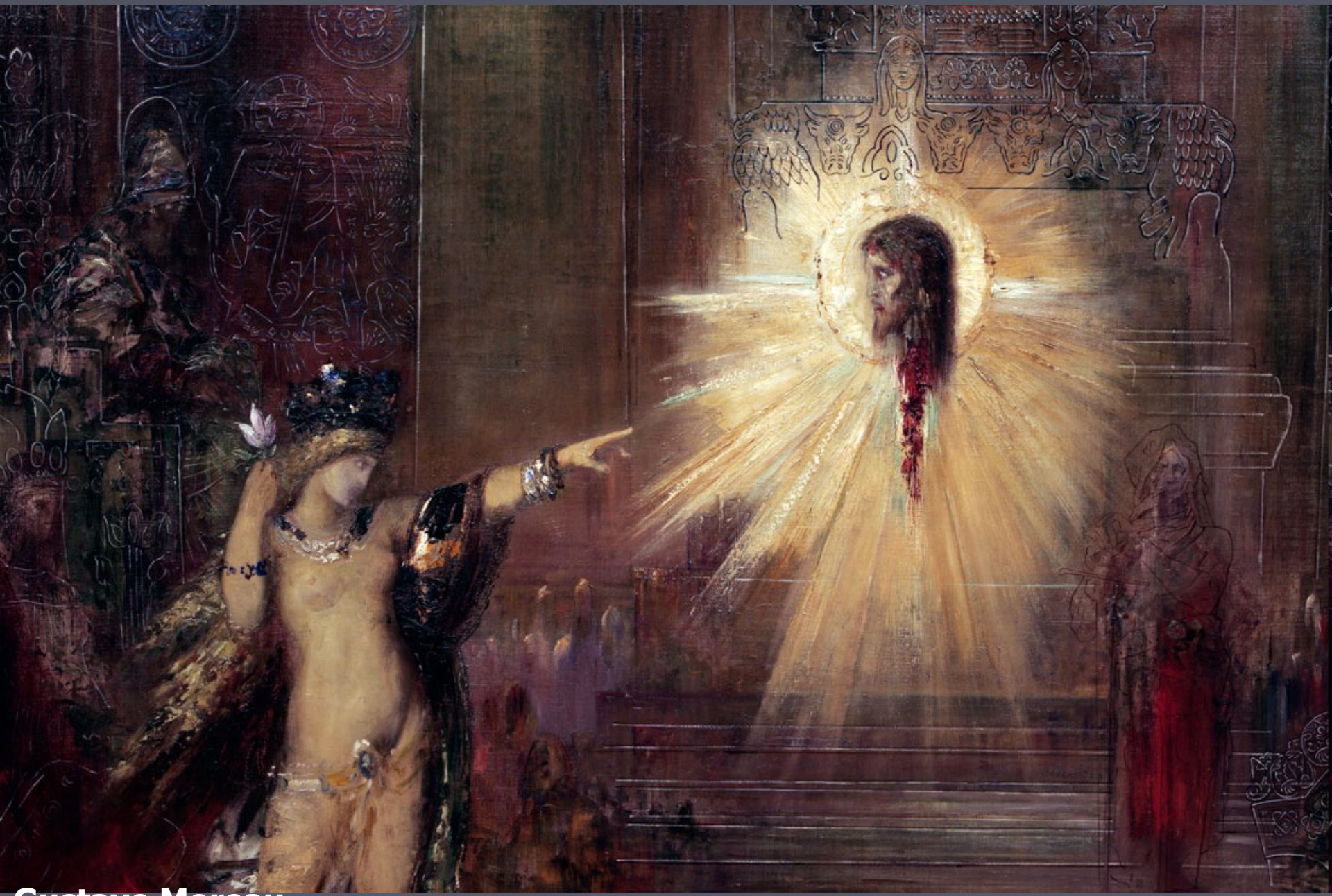

Gustave Moreau
'The apparition' (detail)

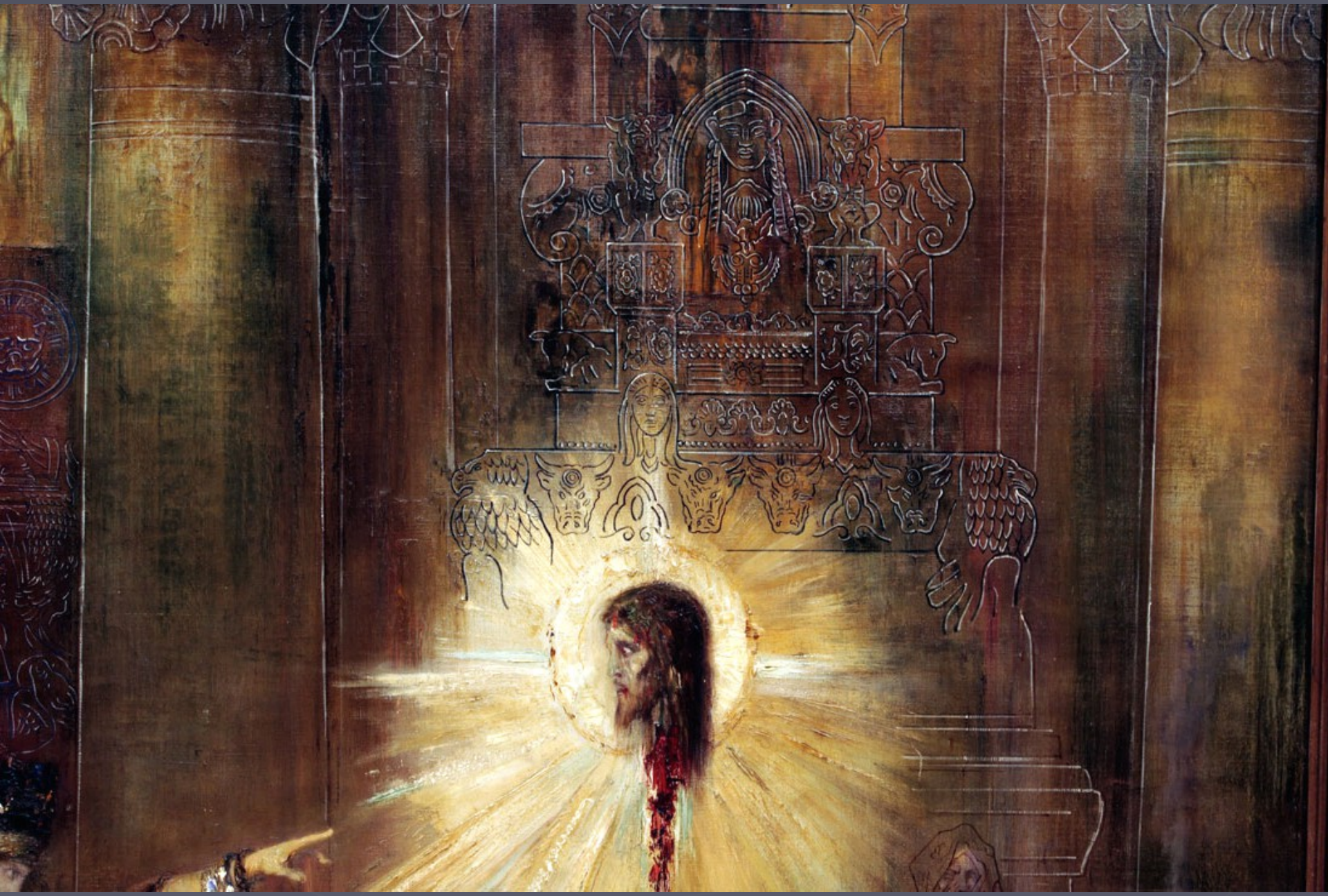

Pierre Puvis de Chavannes
[Pivi de šavan]
1824 –1898

- malíř, monumentalista, předchůdce malířského symbolismu. V Paříži má monumentální nástěnné malby v radnici, vytvořil legendu o svaté Jenovefě pro Panthéon, a alegorie věd pro Sorbonnu.

- Spolu s Ernestem Meissonierem a Rodinem v prosinci 1890 spoluzakládal odštěpeneckou Národní společnost krásného umění, čímž ovlivnil řadu dalších umělců

Smrt a mladé dívky
1872

The Poor Fisherman
1881

Spánek1883

Warning! CopyRight Codes Inside, New Crafts Co.

Young Girls by the Sea
Painting

Arnold Böcklin (1827 - 1901)
švýcarský malíř, kreslíř, grafik a sochař.

- Společně s Ferdinandem Hodlerem, Maxem Klingerem a Lovisem Corinthem je Böcklin jedním z hlavních představitelů švýcarského / německého symbolismu, který se rozešel s dominantním akademickým malířstvím a převládajícím naturalismem druhé poloviny 19. století.
- K jeho nejvýznamnějším dílům patří mimo jiné jeho **Autopotrét se smrtí hrající na housle** (1872) a pět verzí jeho **Ostrova mrtvých** (1880 – 1886).

ABCDEFG
hijklmnop

Známým se Böcklin stal také díky jím navrženému secesnímu typu písma, které po něm bylo i pojmenováno **Arnold Boecklin font**

Arnold Böcklin
Ostrov smrti IV

Arnold Böcklin
Ostrov smrti (V) 1886

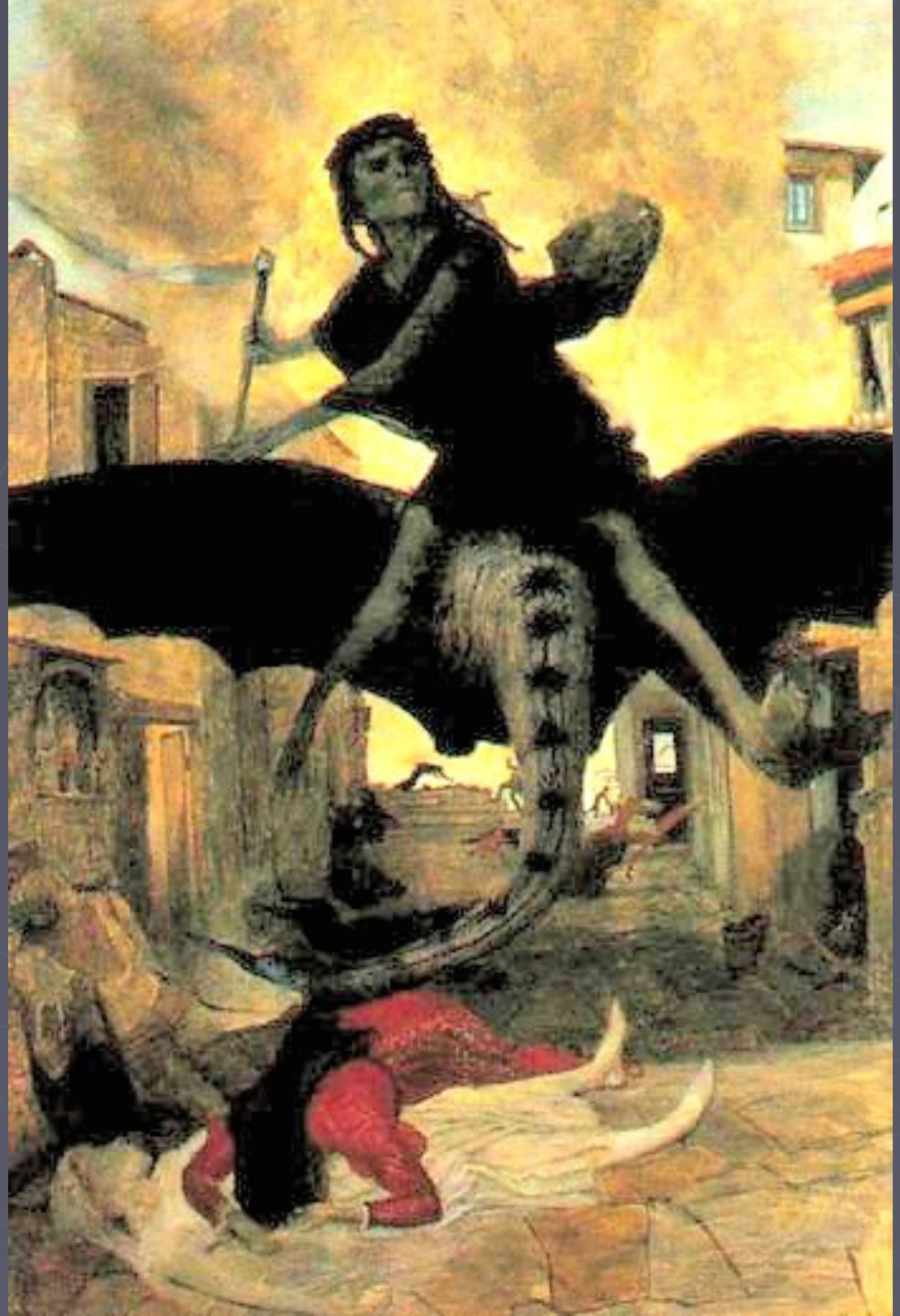

Arnold Böcklin
Die Pest 1898

James Frederic Ensor
1860 - 1949
byl belgický malíř a grafik,
významný předchůdce expresionismu a surrealismu, člen umělecké skupiny Les XX.

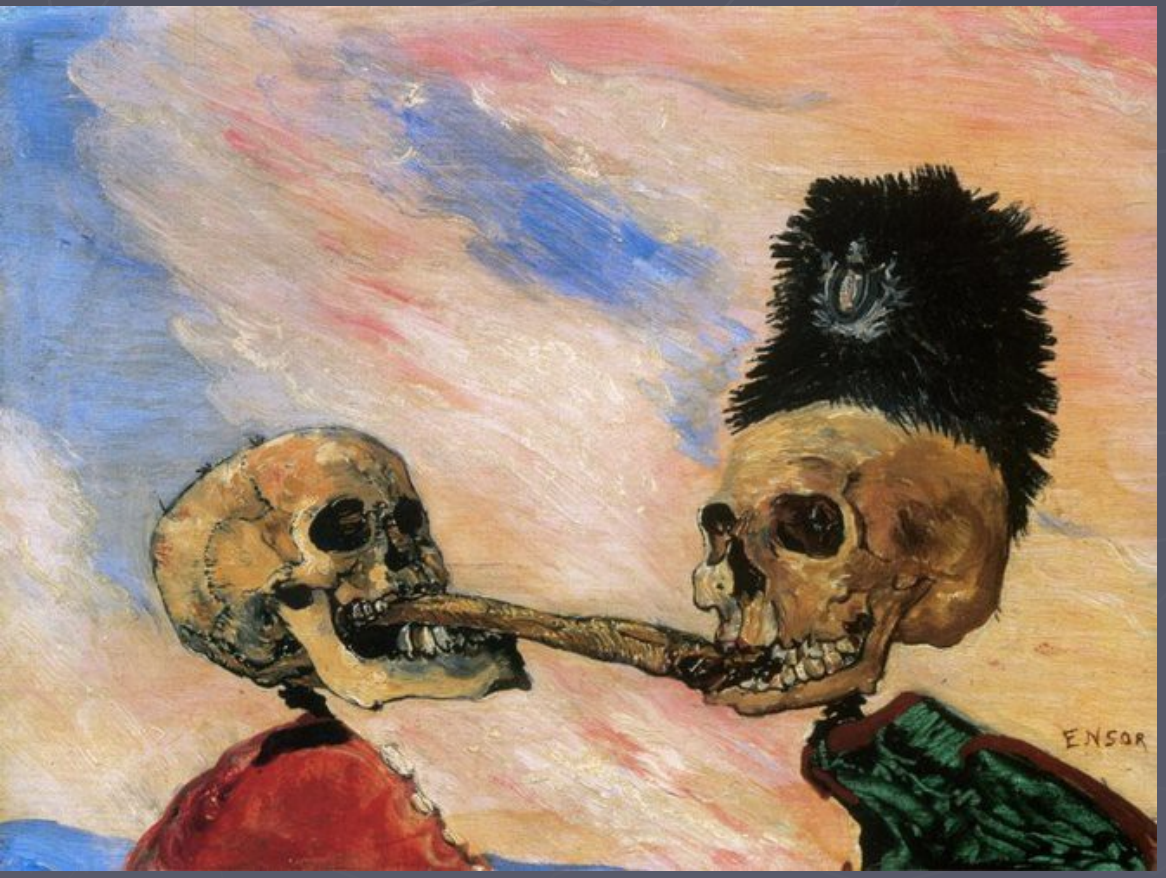

Skeletons fighting over a picked herring, 1891

The Strange Masks (1892)

Still Life With Masks

Průvod – Kristus vstupuje do Bruselu, 1889

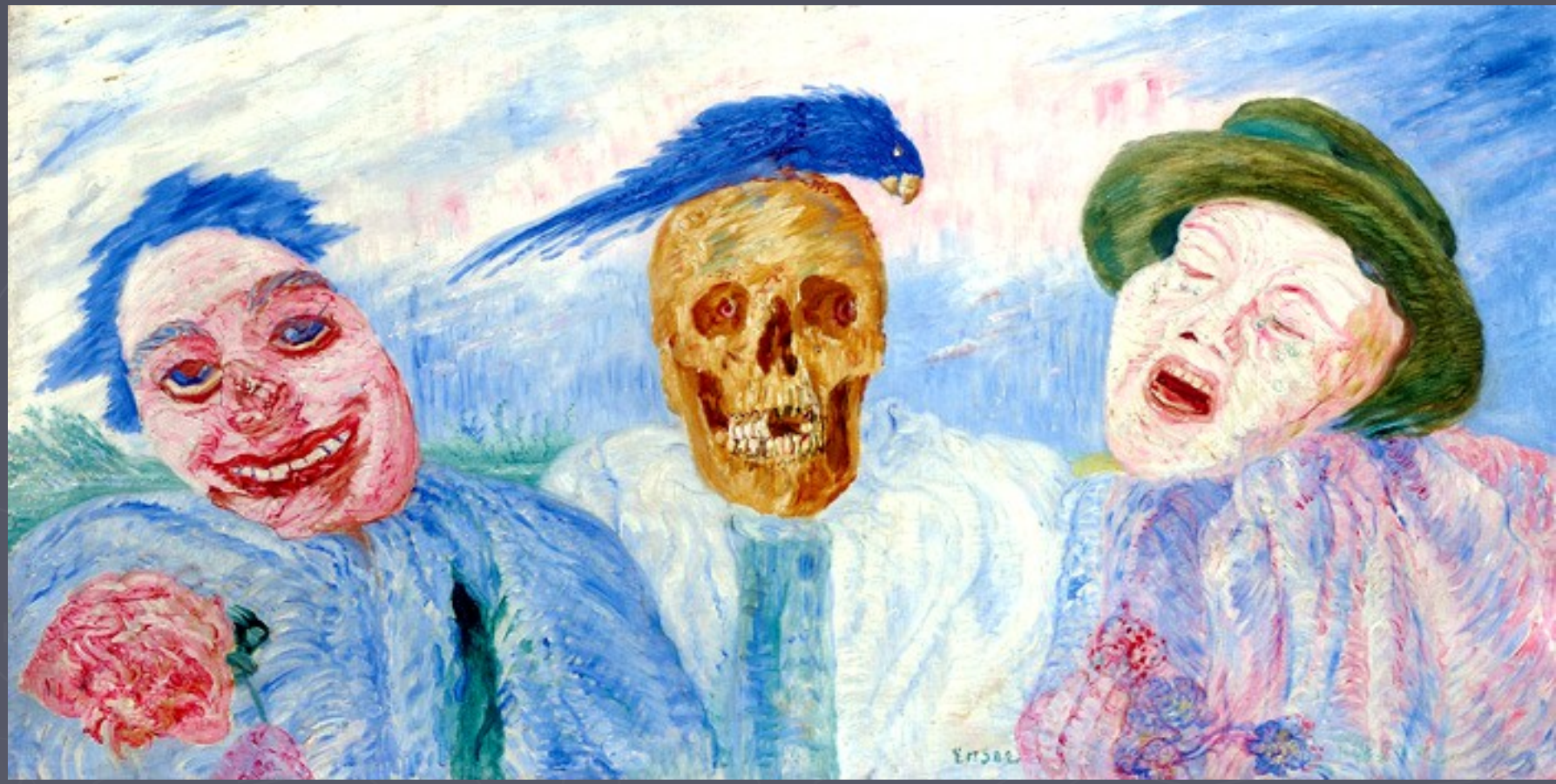

James Ensor
Masky

James Ensor
Intriky 1911

The Banquet of the Starved, 1915

LES NABIS (pojem z Hebrejštiny – prorok)

- 1891 - 1899 Paříž, Francie
- skupina francouzských umělců aktivních na konci 19. st.
- **inspirováni Gauguinem** - považují ho za svůj vzor

- **Paul Sérusier** a **Maurice Denis** zakladatelé a hl. postavy vedle nich
- **Édouard Vuillard**, **Pierre Bonnard, Félix Vallotton**, maďarský malíř **Rippl- Ronay**, sochař **Aristide Maillol** aj.

- první výstava v roku 1892; po úspěšném představení roku 1899 se postupně rozpadli

- malíři se v 90. letech scházeli v Ransonově ateliéru, častovali se podivnými přezdívkami a diskutovali o symbolismu. Oproti impresionismu zdůrazňovali barevnou plochu a souvislé kontury. Modelace a prostorové hodnoty malby ustupují do pozadí. Teoretik skupiny Maurice Denis definoval obraz jako plochu pokrytou barvami, uspořádanou dle určitých zákonů - „obraz je jako pestrý koberec"

- **Nabis** vytvořilo styl charakterizovaný barevnými plochami výrazných sytých tónů - vliv Gauguinova syntetismu, dále se skupina Nabis nechala inspirovat japonským barevným dřevořezem.
- paralela s dekorativismem a plošností secese
- významně zasáhla do užitého umění, plakátu, divadelní dekorace a knižní ilustrace.

PAUL SÉRUSIER 1864 - 1927
- potkává Gauguina, který mu dává cenné rady týkající se malířské práce
- **Talisman** - zakladatelské dílo Nabismu

Paul Sérusier
The Talisman. 1888

Paul Sérusier

LOUISE OU LA SERVANTE BRETONNE

1890

Paul Sérusier
L'Incantation ou Le Bois Sacré
Zaříkávání nebo svaté dřevo
1914

MAURICE DENIS 1870 - 1943

- byl jedním z hlavních členů skupiny Nabis a byl také autorem jejich programového prohlášení uveřejněného v srpnu 1890 v časopise Art et Critique v článku Définition du Néo-traditionnisme (Definice novotradicionalismu)
- tvořil hlavně pod vlivem Gauguina, maloval arabeskovité kompozice se středověkými tvary v temnějších nafialovělých barvách; svůj pozoruhodný dekorační talent uplatnil hlavně v nástěnných malbách pojatých v tradičním duchu
- *Nesení kříže* - jednoduché, plošné tvary s konturou; vliv japonského umění

Autoportrét, 1921

Maurice Denis
Sluneční skvrny na terase
1890

Maurice Denis
MADAME RANSON AU CHAT
1892

Maurice Denis
LE CHEMIN DANS LES ARBRES
1891

Maurice Denis
The Seasons Series: April
1892

Maurice Denis The Muses 1893

Maurice Denis

REGATES A PERROS-GUIREC VUES DE LA JETEE OUEST

1897

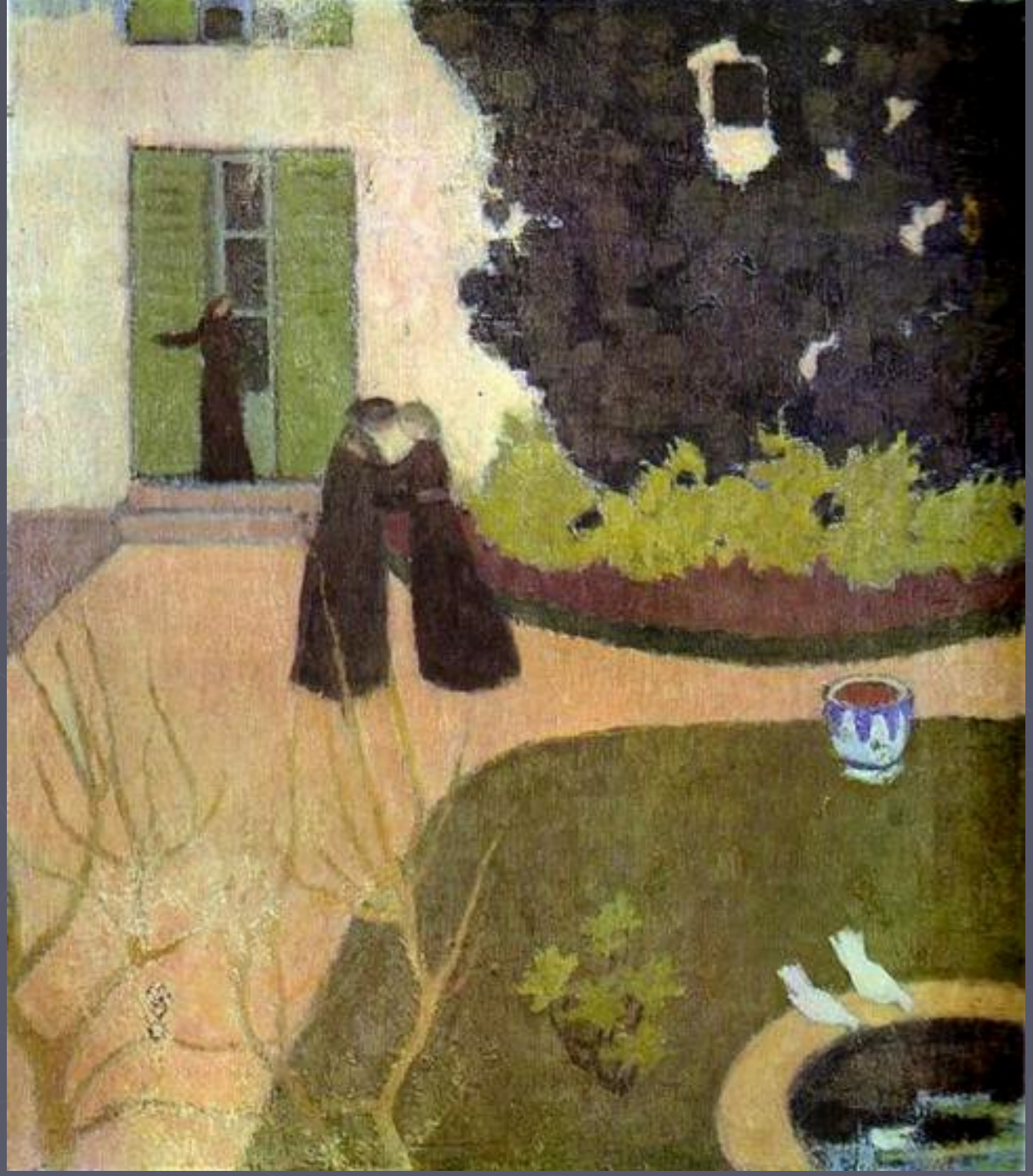

Maurice Denis
The Encounter. 1890s

Maurice Denis Paradise. 1912

Self Portrait
ca. 1889

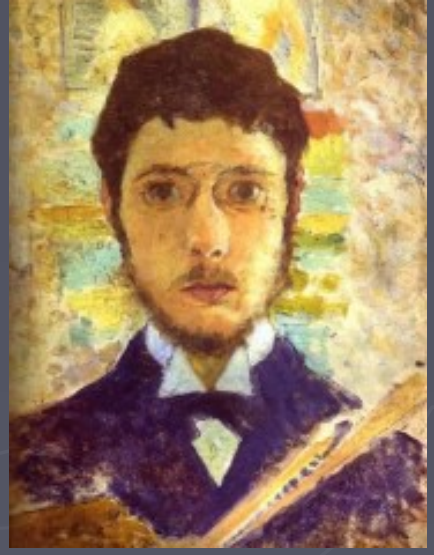

Pierre Bonnard 1867 - 1947, francouzský malíř a grafik, spoluzakladatel skupiny Nabis (1889). Dospěl k osobité syntéze fauvismu a impresionismu, malbě dekorativního pojetí, zachycující pod vlivem japonského dřevořezu motiv ve výseku a jemné barevnosti.
Autor akvarelů a krajin, zátiší a intimních pohledů do interiérů.
Ilustrátor a autor plakátů pro *Blanche Revue*.

Pierre Bonnard
Open Window

Pierre Bonnard
Woman with Dog. 1891.

Pierre Bonnard

The Red-Checkered Tablecloth. 1910

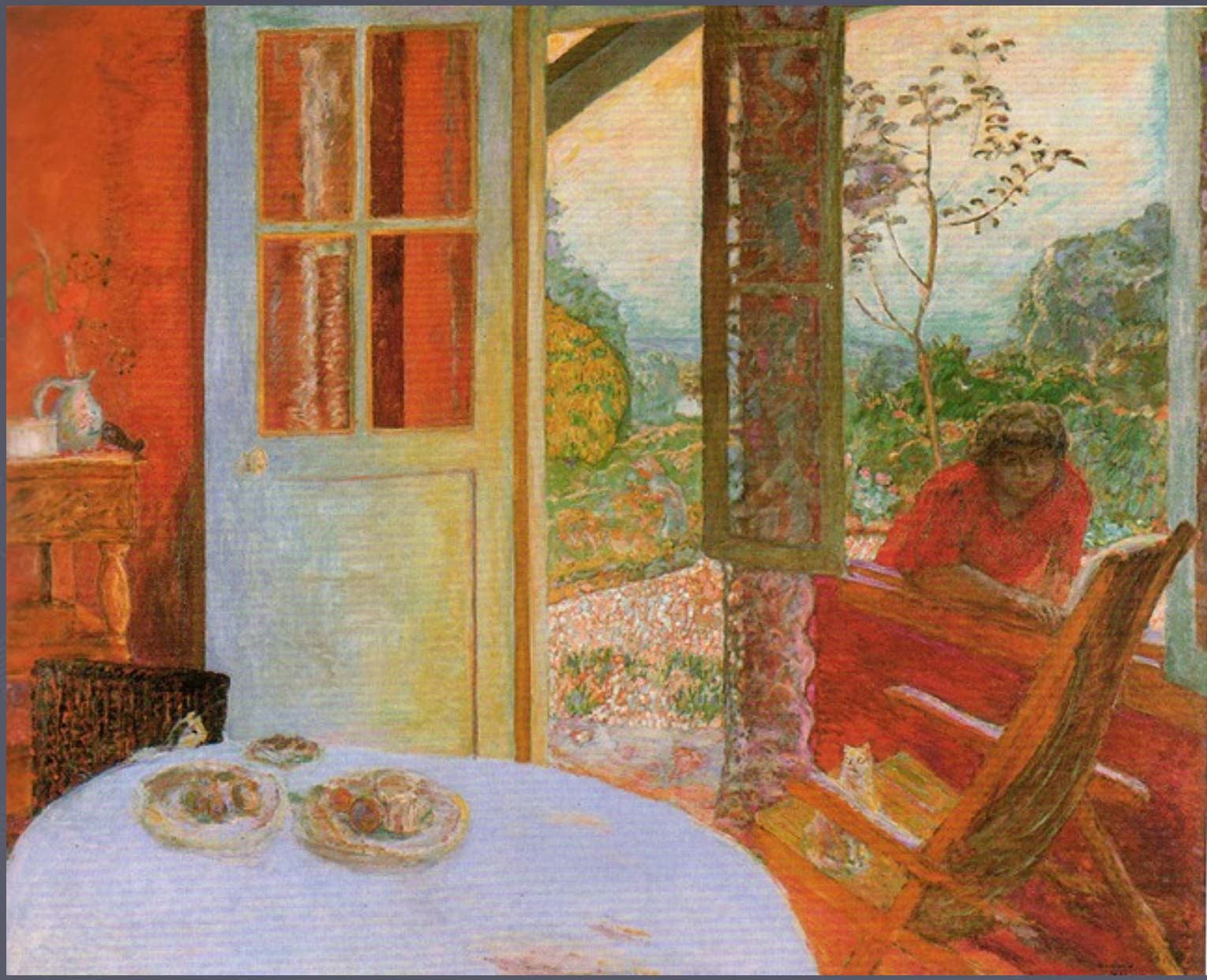

Pierre Bonnard The Dining Room in the Country, 1913

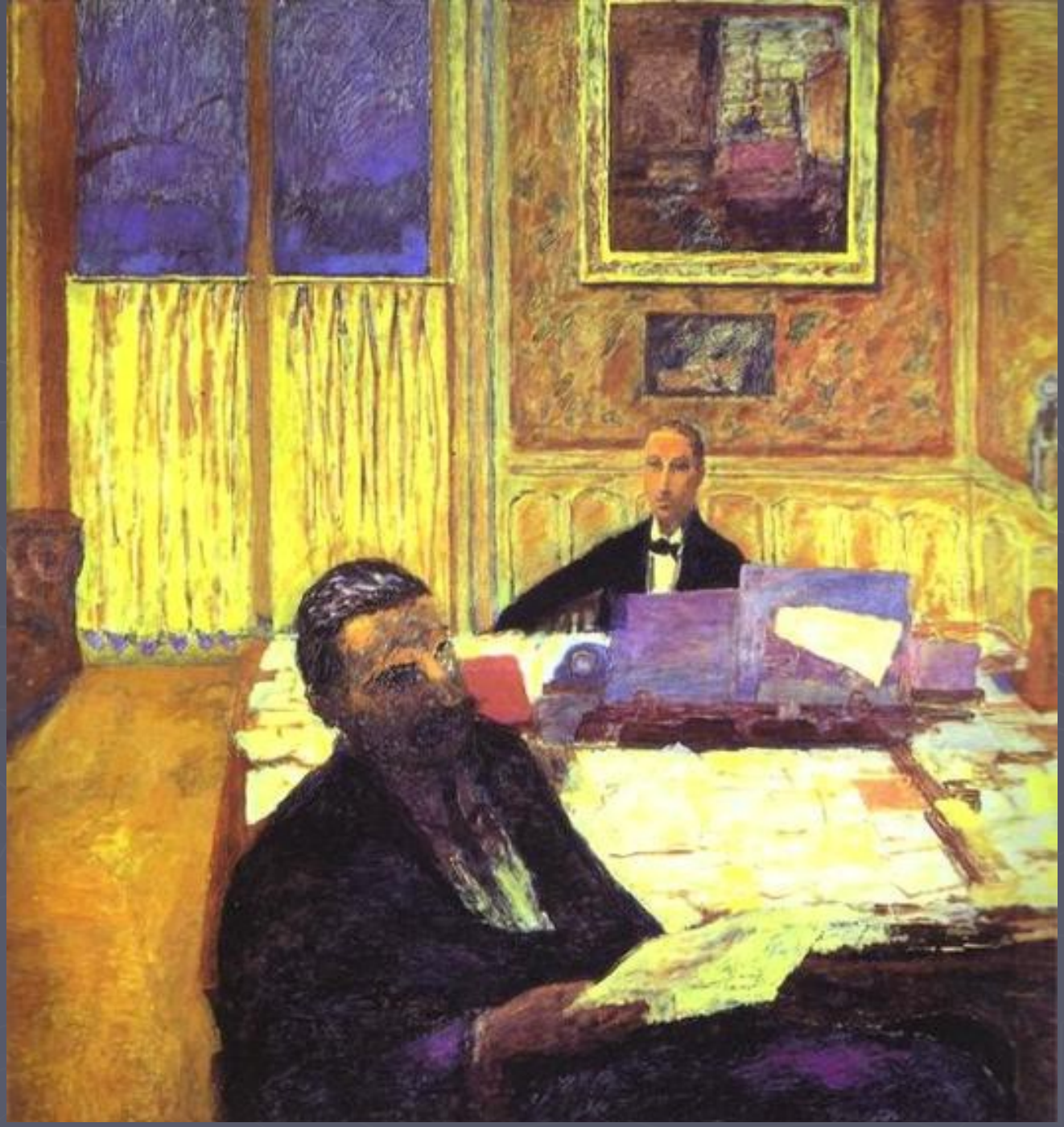

Pierre Bonnard
Joseph Bernheim-Jeune and Gaston Bernheim de Villers. 1920

Pierre Bonnard. Koupel. 1935

Auguste Rodin

1840 – 1917

- jeden z největších sochařů 19.století,
- vycházel ze studia antiky, gotiky, renesance a orientálního umění.
- za základ své umělecké činnosti pokládal přírodu. Z ní vycházel a zůstával jí věrný až do smrti.
- lidské tělo bylo pro něj nejvhodnějším prostředkem, kterým je možné vyjádřit každý duševní stav.
- Rodinem začína éra moderního sochařství.

Kovový věk 1876

Po roce 1870 umělec odešel do Itálie, kde studoval Michelangela. Poté se odstěhoval do Belgie. Zde pracoval na výzdobě Bruselské burzy a vytvořil ***Bronzový věk***.

Kovový (bronzový) věk
1876

Ten způsobil na pařížském Salonu velký rozruch. Dílo bylo tak realistické, že Rodina obviní z toho, že sochu nevymodeloval, ale rovnou odlil z živého člověka. Na jeho stranu se však postavili mnozí umělci. Proces očisty jeho jména trval téměř deset let.

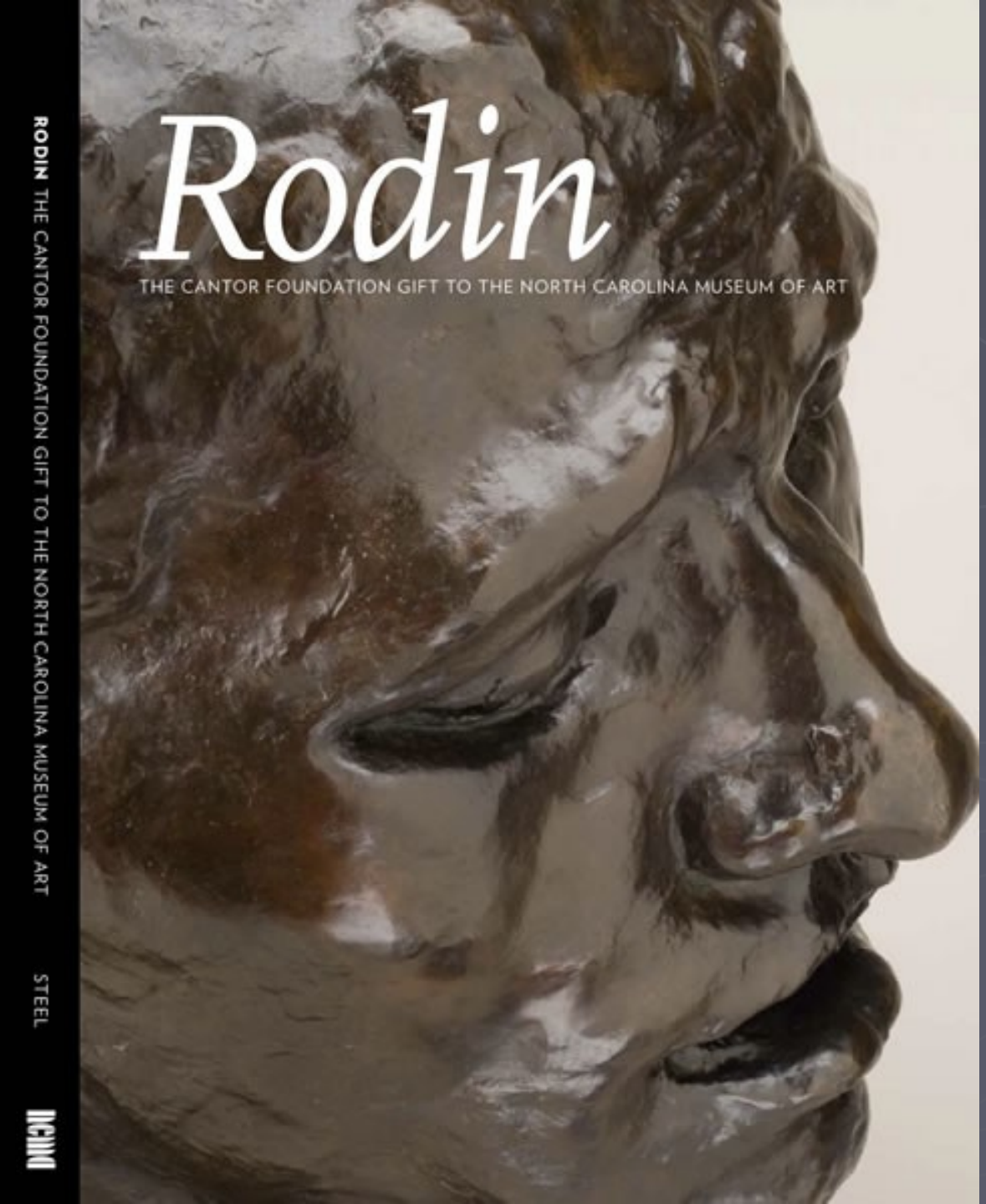

Rodin byl novátorem hlavně svým přístupem k povrchu sochy a užitím ploch k efektu světla a stínu. Svojí metodu nazýval *marcottage* (vrstvení). Rodin na svých sochách rozložil trojrozměrnou formu do tance odrazů a barev majících stejný výsledný dojem jako impresionistické obrazy.

Jan Křtitel 1878

V roce 1880 byl vybrán, aby vytvořil portál plánovaného Muzea dekorativního umění.
Ačkoliv muzeum nebylo nikdy postaveno, on sám pracoval 37 let na monumentálním sousoší **Brány pekla**, znázorňující scény Dante Alighieriho *Božské komedie*.

Brány pekla 1880 - 1917

Musée Rodin

Brány pekla 1880 - 1917

Občané Calais
1884
Londýn

Rodin, Auguste
The Burghers of Calais
1884-1886

Rodin Auguste

The Burghers of Calais modely

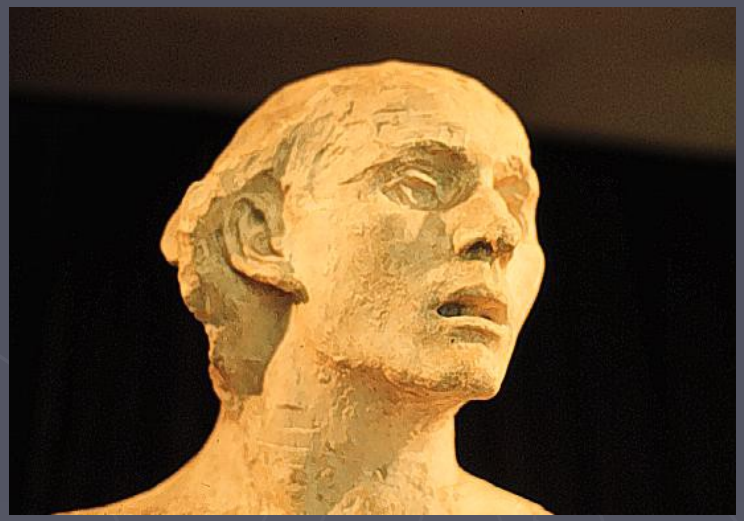

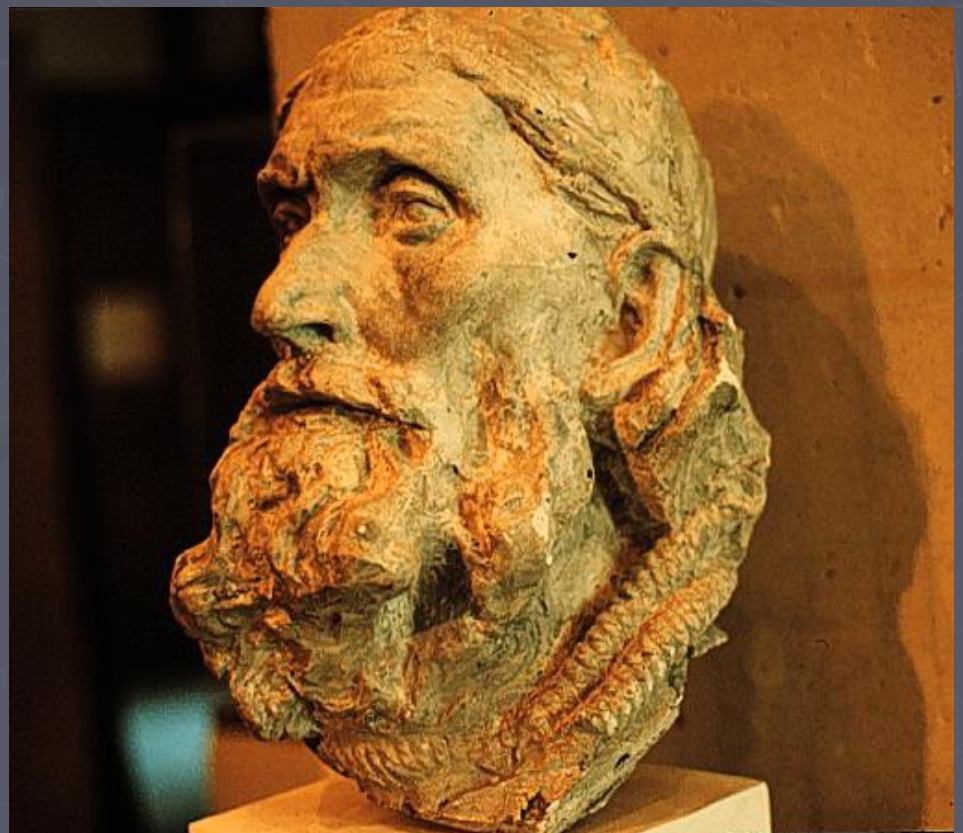

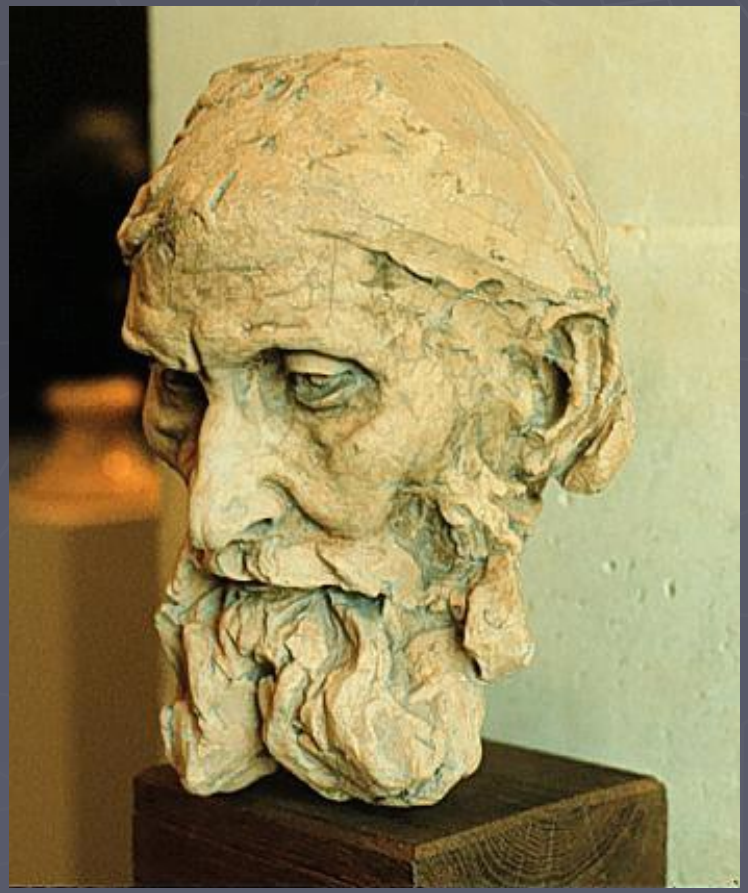

Ve svém umělecky nejplodnějším období vytváří světoznámá díla - sochy *Myslitel* (*Le Penseur*, původně zvaný *Básník* – představujícího Danta), a *Polibek* (*Le Baiser*).

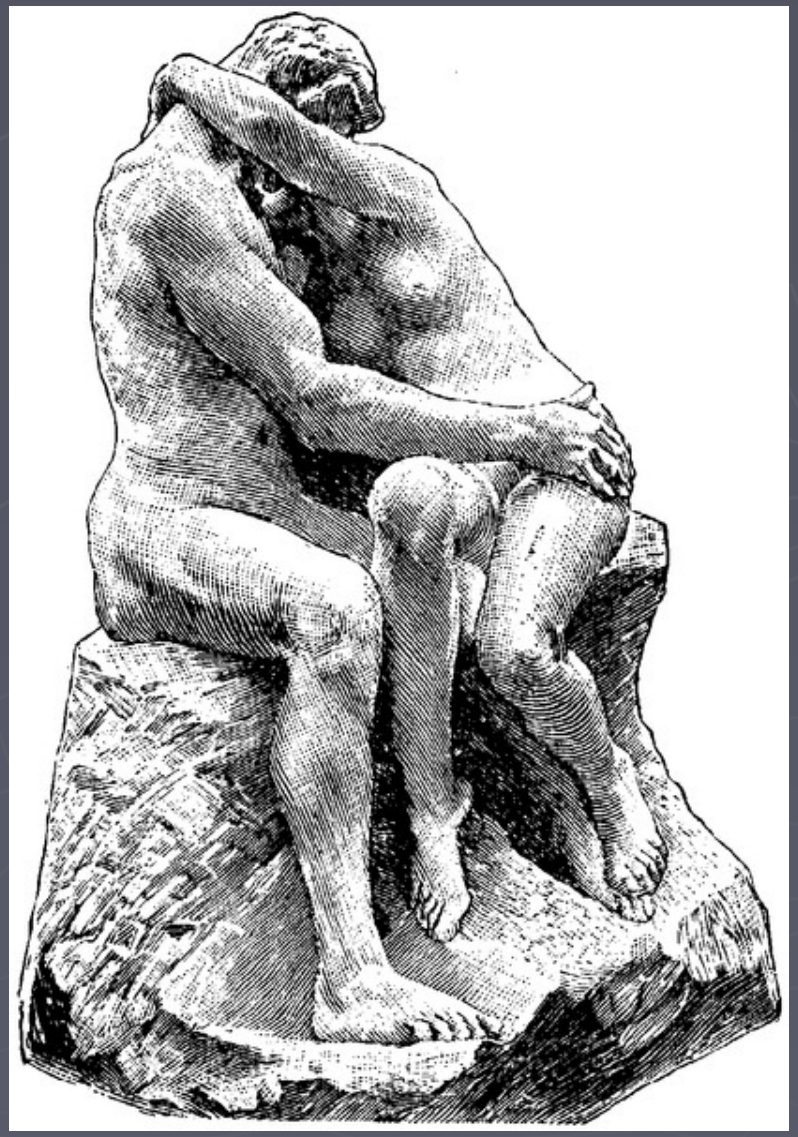

Polibek 1898

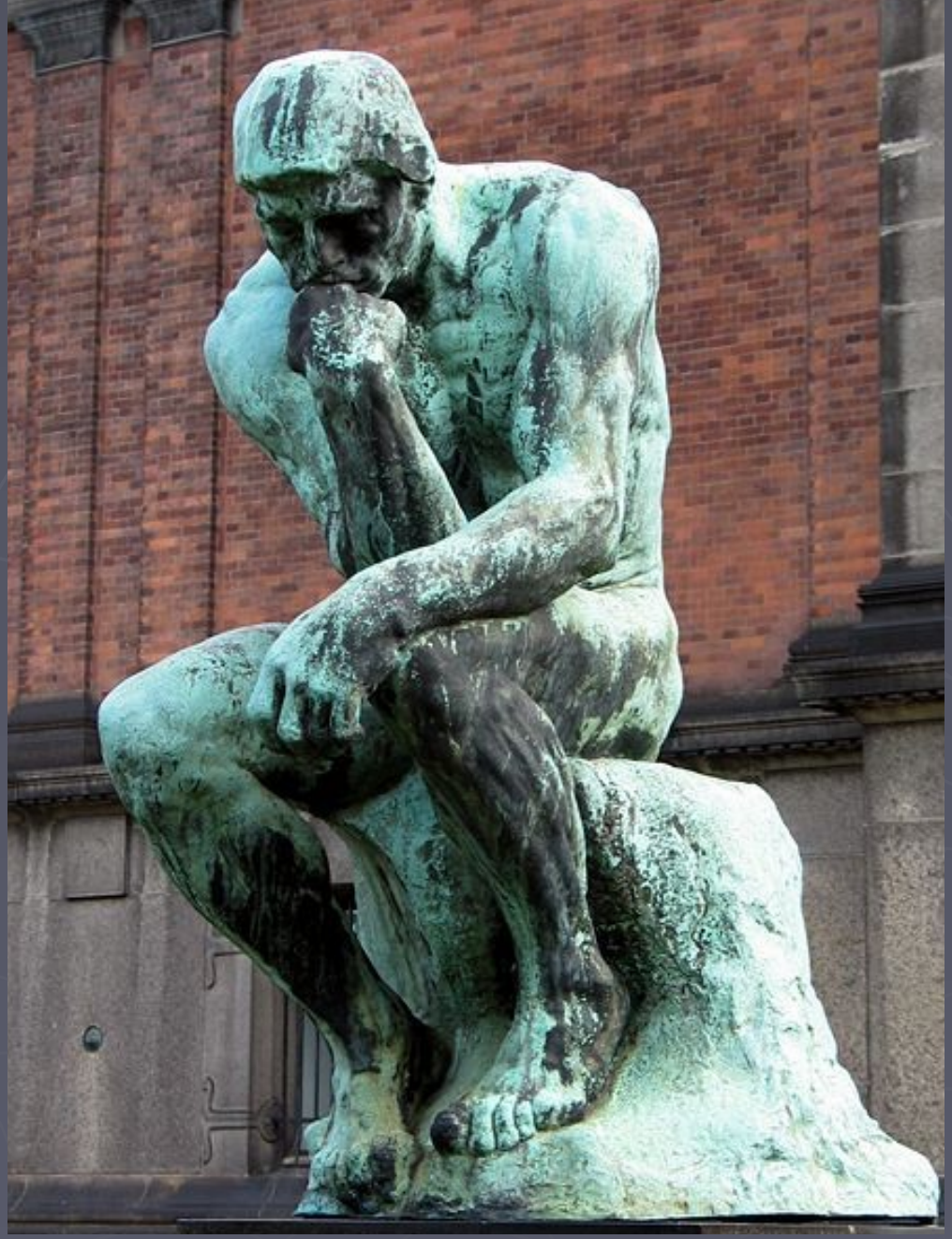

Myslitel 1880

Myslitel 1880

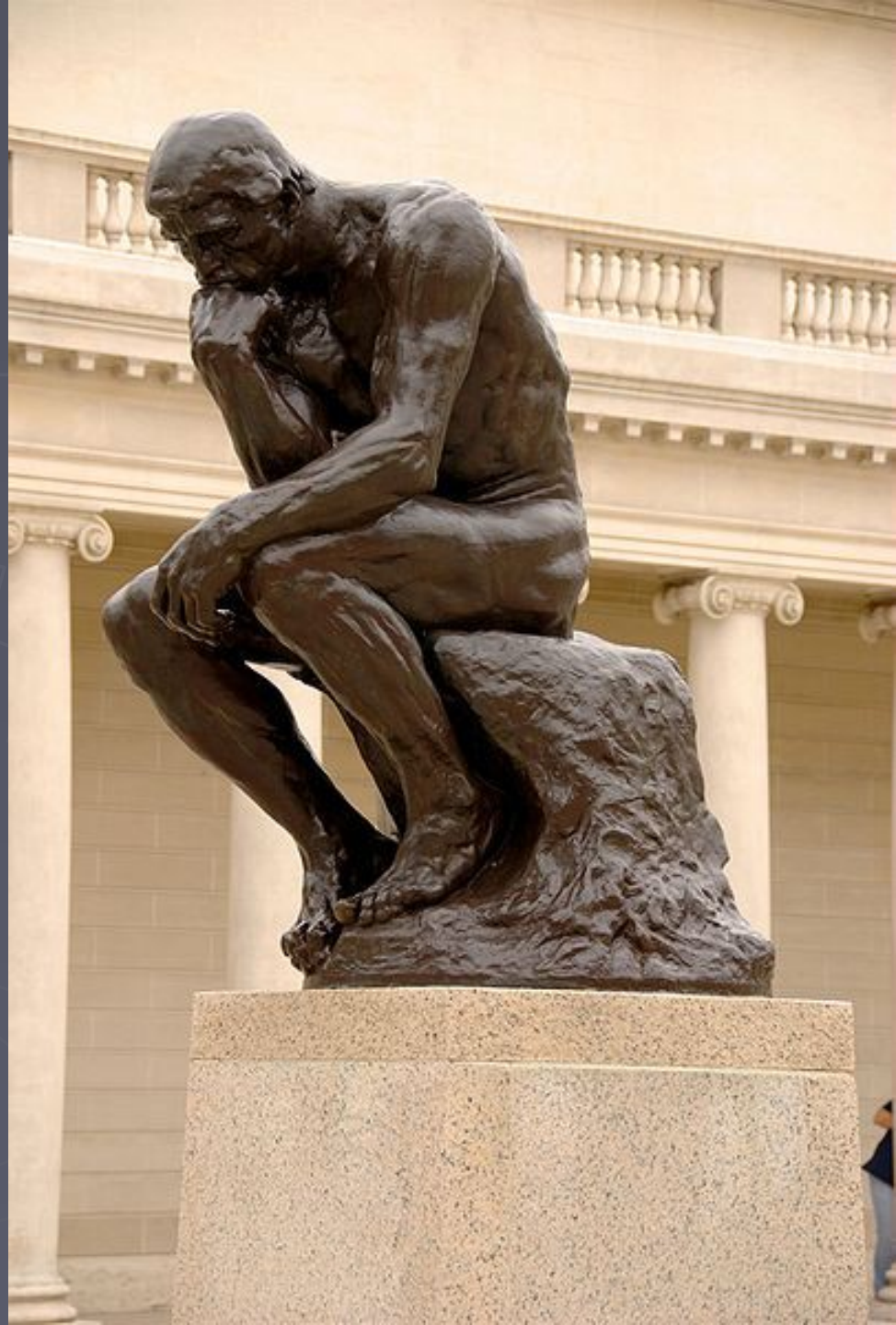

V roce 1890 byl najat k vytvoření *Heroické busty básníka Victora Huga*. Podobně jako jeho mnoho jiných veřejných zakázek se jeho *busta Victora Huga* setkala s odporem, neboť nesplňovala konvenční očekávání. Rozhodl se, že ho zobrazí nahého, obklopeného múzami. Sádrový model z roku 1897 byl odlit v bronzu až v roce 1964.

Balzacův pomník, vystavený 1898 v síni na Champ-de-Mars a zobrazující spisovatele v mnišském hábitu, byl taktéž odmítnut.
Po těchto flustrujících zážitcích Rodin nedokončil žádnou večejnou zakázku.

Balzacův pomník
1897

Rodin, Auguste
Monument to Balzac
1897

Rodin, Auguste
Walking Man
1900-1905

ČESKÝ SYMBOLISMUS

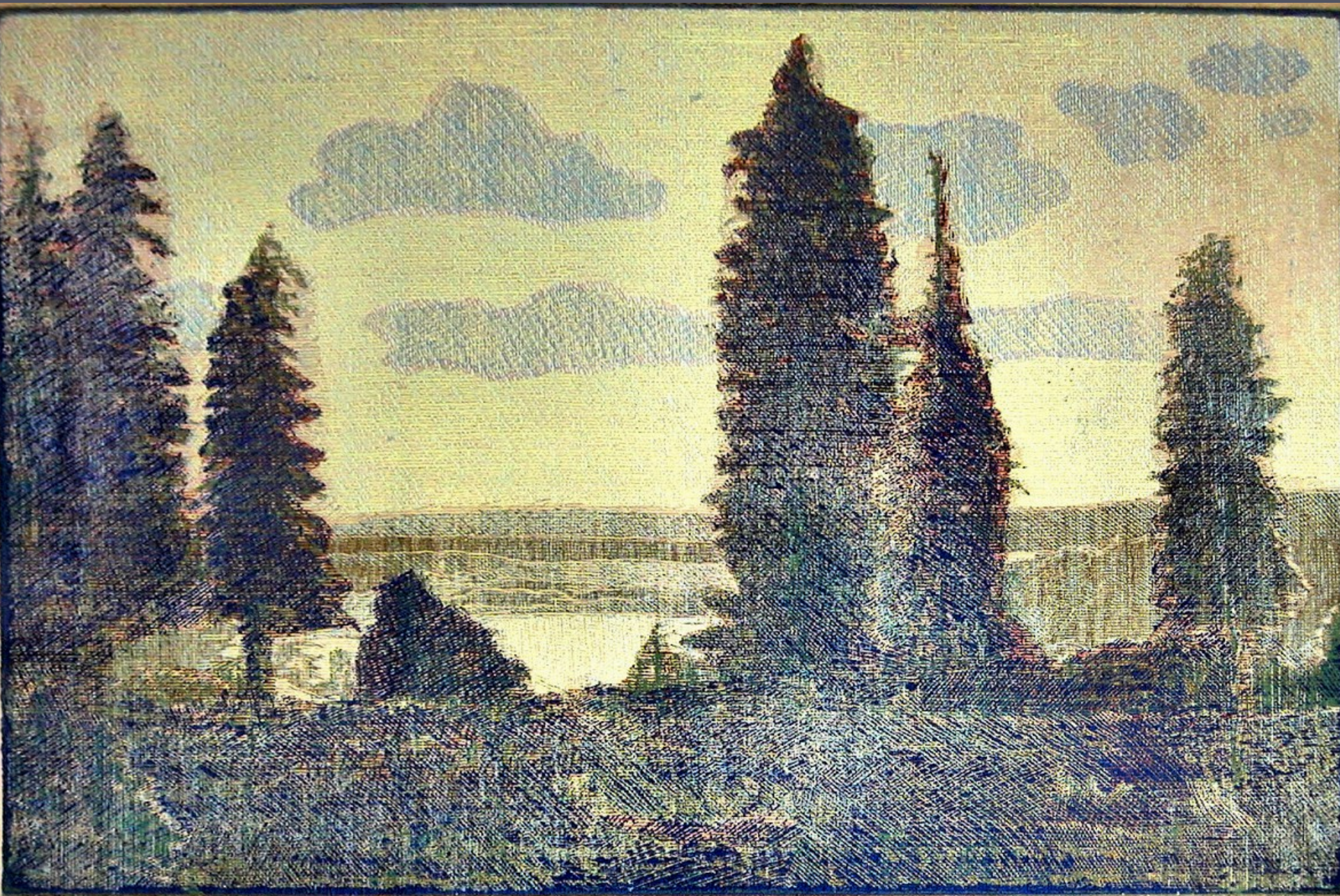

Čeští umělci

- František Bílek – nejvýznamnější český symbolista, sochař
- Alfons Mucha – český malíř žijící převážně ve Francii, světový představitel secese, v malbě ovlivněn také symbolismem
- Vojtěch Preissig
- František Kupka
- Jan Preisler – významný český malíř
- Stanislav Sucharda – sochař, představitel generace ND
- Ladislav Šaloun – sochař, sochař, představitel generace ND
- Jan Zrzavý – v počátku tvorby ovlivněn symbolismem, člen SURSUM
- Josef Váchal – originální osobnost, malíř a grafik, člen skupiny SURSUM
- Josef Konůpek – malíř a grafik, člen skupiny SURSUM

František Bílek (1872– 1941) byl významným secesně-symbolistním umělcem, sochařem, architektem, autorem užitého umění, grafikem, ilustrátorem a náboženským myslitelem.

FRANTIŠEK BÍLEK

Zpočátku byl námětem jeho děl pocit zoufalství nad vinami člověka, ale postupně převládala naděje, vykoupení a víra. Postavy se přestaly sklánět a tyčily se vzhůru s patetickými gesty. Kromě biblických námětů vytvořil postavy rodiny a mnohé postavy českých duchovních velikánů (Jana Hus, Jan Blahoslav)

Zaujat událostmi národních dějin a veden svým silným vlastenectvím tvořil sochy nejen jako postavy, ale vyjadřoval celý příběh nebo osud lidské bytosti, případně osud celého národa.
Ve svých grafikách Bílek často volil motiv vody, ohně a měsíce, vlastním navrženým písmem doprovázel některé své grafické listy.
Kresbami a dřevoryty ilustroval např. Březinovy básnické sbírky *Tajemné dálky* (1895), *Ruce* (1901), Březinovu sbírku esejů *Hudba pramenů* (1903), knihu jeho dopisů i velkou publikaci o Březinovi *Stavitel chrámu* (1941).

Žal -1909

Mojžíš -1905

V ateliéru Bílkovy vily také najdete jeho sochařská díla, která budou ode dneška tvořit stálou expozici. "Mojžíš" z roku 1905 medituje nad svitkem se jménem prvního člověka Adama. Socha má vyjadřovat záhadu původu a poslání člověka na zemi.

Potopa

Slepci

Mistr Jan Hus - Husovy sady v Táboře

Jan Blahoslav
Přerov
1923

Budoucí dobyvatelé (1931-1937)

http://aktualne.centrum.cz/domaci/fotogalerie/2010/09/24/totalni-umelecke-dilo-bilkova-vila-praha/foto/331497/

Znovuotevřená Bílkova vila v Praze na Hradčanech je umělecký unikát, v němž všechny jeho složky jsou vytvořeny jedním člověkem. František Bílek byl architekt, sochař, řezbář a grafik. Svůj dům a zároveň ateliér v Chotkových sadech navrhl a vybavil v duchu jednotící ideji, v níž chápal stavbu jako dílnu a chrám, jako prolnutí života a umění. Fin de siecle má pro tento dobový ideál označení Gesamtkunstwerk - totální umělecké dílo. Vilu vystavěl Bílek v letech 1910-1911. Po dlouhé rekonstrukci se zde na její sté výročí otevírá stálá expozice umělcova díla.

BÍLKOVA VILA

Expresivní výrazy jsou typickým rysem jeho tvorby.

"Budoucí dobyvatelé" z dubového dřeva z roku 1937 mají znázorňovat sedm duchovních smyslů.

Bílek byl především řezbář a sochař. Světlo mělo v jeho pojetí tvorby zásadní význam. Vesmír byl pro něj plný skrytých významů, k němuž umění má být "předsíní chrámovou" pro ty, kteří chtějí naslouchat. Dvě sochy ze sousoší Budoucí dobyvatelé nesou název Duchovní zrak a sluch.

Katedrála sv. Víta

Jak čas nám ryje vrásky (1902)

Vyšli proroci z poušti, 1918
Ilustrace básně O. Březiny

František Bílek
Úcta

František Bílek
A v něm byla trním korunována

Vojta Sucharda - Sv.Petr , Sv.Ondřej , Sv.Matěj pro staroměstský orloj v Praze , polychromovaná dřevotvorba

Vojtěch Sucharda

(1884 – 1968)
byl český sochař, řezbář a loutkář

- výzdoba chrámu sv. Petra a Pavla, Mělník
- výzdoba muzea Hradec Králové
- **12 sošek apoštolů na Staroměstském orloji**
- plastiky pro palác Koruna na Václavském náměstí
- výzdoba budovy Hlavního nádraží v Praze - spolupráce
- pomník Františka Palackého v Praze - spolupráce
- kopie barokní kašny v pražské Loretě
- dřevořezby pro pražský kapucínský klášter
- **loutky divadla Říše loutek**

Stanislav Sucharda

(1866 - 1916 Praha)

český sochař

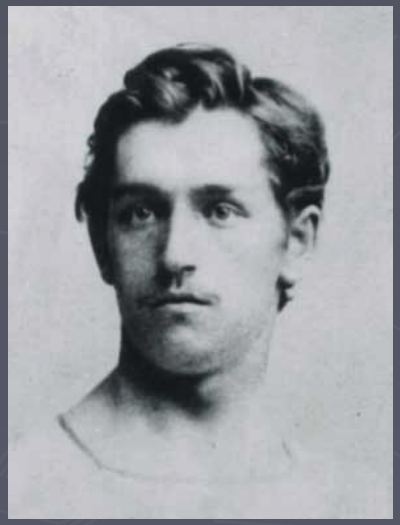

Stanislav Sucharda - Ukolébavka

Pozornost si vysloužil již roku 1892 (v době absolvování školy) ještě neorenesančním reliéfem ***Ukolébavka,*** za který obdržel Reichlovu cenu ve Vídni. Přes neobarokní inspiraci, ovlivněn Augustem Rodinem, přešel záhy k moderně (secesi), jejíž styl se projevil již roku 1896 v proslulé plaketě ***Štítek na dveře***.

Dalšími svými plaketami (na příklad cyklem ***Povídka o panně krásné Liliáně***, 1902-09; ***Praha a Vltava***, 1902; ***Buditel***, 1906) se stal patrně nejvýznamnějším naším secesním medailérem.

Pomnik Františka Palackého / Palackého naměstí, Prague.

Roku 1897 se zúčastnil, spolu s architektem A. Dryákem, soutěže na Palackého pomník, dostal se do užšího výběru, kde jeho nový návrh z roku 1901 uspěl. ***Palackého pomník*** je novým sochařským řešením monumentální městské plastiky, u které jsou kombinovány různé materiály.).

Pomnik Františka Palackého detail

Kámen ústřední sochy Palackého a bronz doprovodných skupin představujících alegorii: Fámy (uprostřed), Bílé Hory, Útlaku a vzdoru (po stranách). Pomník, dokončený roku 1912, byl koncipován na osu Palackého mostu, zdobeného na pylonech sochami Myslbeka (dnes odstraněny)

Vedle této monumentální plastiky byl Sucharda také autorem části sochařské výzdoby **Hlavního nádraží v Praze** (1901-09).

Ladislav Šaloun

(1870 - 1946)

český sochař

Šaloun patřil k nejvýznamnějším osobnostem českého secesního symbolismu, jehož zásad se přidržel po celou svou tvůrčí dráhu. Již roku 1896 vyhrál soutěž na výzdobu městského muzea v Praze, v roce 1901 pak soutěž na ***Pomník Mistra J. Husa*** na Staroměstském náměstí v Praze, který je jeho nejdůležitější a nejhodnotnější prací. První verze, představující Husa na hranici, byla modelována ještě novobarokně; konečná verze, zkusmo instalovaná v roce 1907, byla definitivně dokončena roku 1915 v poněkud pozměněné podobě, i když ponechala základní myšlenku se skupinou husitů a pobělohorských exulantů. Hus byl z trpitele přeměněn na vítěze, a stal se tak výrazným ideovým protějškem mariánského sousoší z roku 1650, které strhli vandalové roku 1918. Při tvorbě byl Šaloun ovlivněn monumentální tvorbou Augusta Rodina, o jeho soustředění především na gestiku obličejů svědčí řada pozoruhodných hlav (*Ve znamení smrti, Meditace, Koncentrace*), které jsou přípravnými studiemi

MILUJTE SE PRAVDY KAŽDÉMU PRÁVO

Vedle toho Šaloun vytesal ***Krakonoše*** v parku v Hořicích (1902-06), který poněkud upomíná na Braunovy plastiky v Betlémě u Kuksu. V Hořicích vytvořil druhý ***Pomník Jana Husa*** (1911-13), realizovaný ovšem jako první.
Další sochy (***Salambo*** **a** ***Matho***, 1909) patří k výrazné erotické secesní linii, ***Poslední satyr*** (1917) je jakýmsi epilogem secese.
Šaloun se podílel rovněž na sochařské výzdobě pražské architektury (Pojišťovna Praha, 1903; První česká zajišťovací banka, 1905; výzdoba Obecního domu). Je také autorem portrétů českých spisovatelů S. Čecha a J. Vrchlického a navrhoval i šperky a keramiku. Podílel se též na knižních vazbách a ilustracích. Přesto tvorba po 1. světové válce už nenabyla většího významu

Statue des Rabbi Löw von Ladislav Šaloun (1910), Prag

Krakonoš, Hořice (1902-06)

Šaloun Ladislav
Dotek osudu,
mramor cararský,
v.107 cm, s.74 cm, h.98 cm

Virgin and devil,
a sculpture of Ladislav Saloun,

Alfons Mucha

Mucha

V zámku v Moravském Krumlově je vystavena **Slovanská epopej** - monumentální výtvarné dílo o historii Slovanů.

..."Již roku 1900 v Paříži předsevzal jsem si zasvětiti druhou polovici svého života práci, jež by pomáhala budovati a utužovati u nás cit národního uvědomění... „

Výsledkem této práce je monumentální cyklus Slovanská epopej

20 velkoformátových obrazů ze slavné historie Slovanů

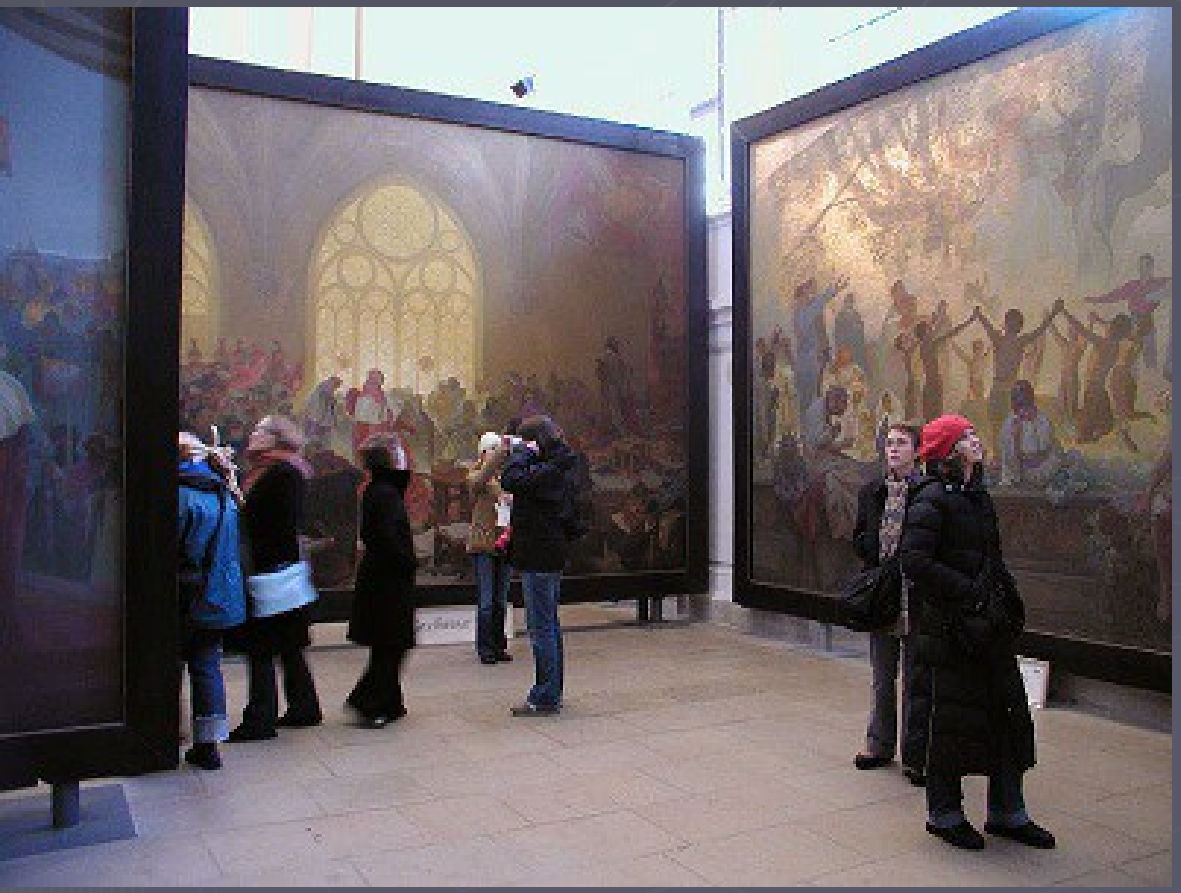

Slované v pravlasti
Slavnost Svantovítova na Rujáně
Zrušení nevolnictví na Rusi
Bratrská škola v Ivančicích
Hájení Sigetu proti Turkům Mikulášem Zrinským (1566)
Kázání Mistra Jana Husa v kapli Bethlémské (1412)
Zavedení Slovanské liturgie na Velké Moravě
Po bitvě u Grunwaldu (1410)
Car Simeon Bulharský (889 - 927)
Jan Milíč z Kroměříže
Schůzka na křížkách (1419)
Přemysl Otakar II., král Železný a Zlatý (1253 - 1278)
Štěpán Dušan Srbský a jeho korunovace (1346)
Petr Chelčický
Jan Ámos Komenský, učitel národů
Mont Athos (Svatá Hora)
Po bitvě na Vítkově (1420)
Jiří z Poděbrad, král obojího lidu (1458 - 1471)
Přísaha "Omladiny" pod slovanskou lípou 1894
Apotheosa z dějin Slovanstva

Slované v pravlasti

Mezi turanskou knutou a gótským mečem - rozměr 8,10x6,10 m

Slavnost Svantovítova na Rujáně

Když bozi válčí - spása v umění - rozměr 8,10x6,10 m

Zavedení Slovanské liturgie na Velké Moravě
Chvalte Boha rodným jazykem **-** rozměr 8,10x6,10 m

Po bitvě u Grunwaldu (1410)
Severoslovanská vzájemnost - rozměr 6,10x4,05 m

Mucha Alfons
Lumír s vílami 1888
Standing Figure. c.1900.

Prophetess. 1896. Tempera on canvas. 87 x 138 cm

Jan Preisler
(1872 - 1918)

Malíř, grafik a ilustrátor, vůdčí osobnost zakladatelské generace českého moderního umění.

Neoromantické počátky jeho tvorby vystřídala v 90. letech osobitá redakce symbolismu, akcentující melancholické pocity generace. Syntéza této nejvýznamnější etapy Preislerovy tvorby vrcholí v dílech z počátku století, kterým dominují obrazy Milenci u Černého jezera, Smutek, nebo tři varianty Černého jezera.

Alegorie (1910-1912),
návrh na výzdobu Obecního domu v Praze

Černé jezero (1903)

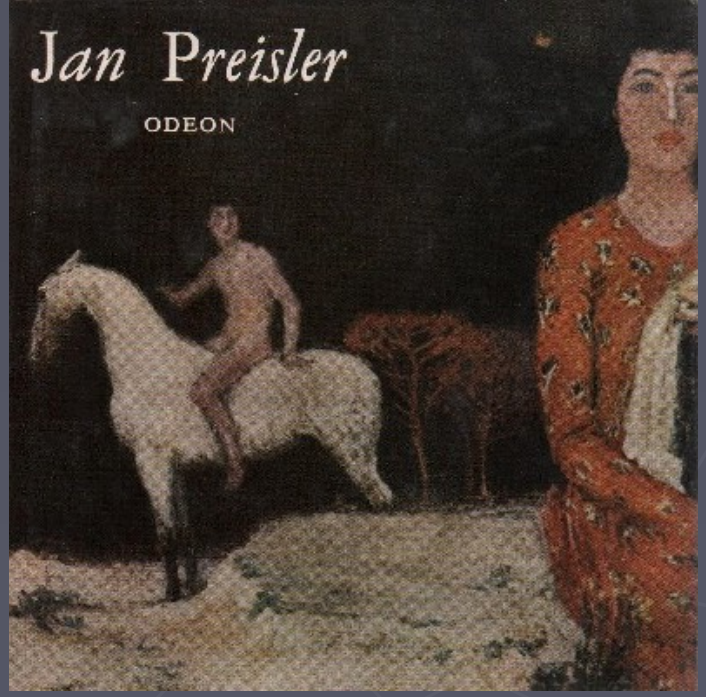

Jan Preisler
Studie k Černému jezeru
(kolem 1903)

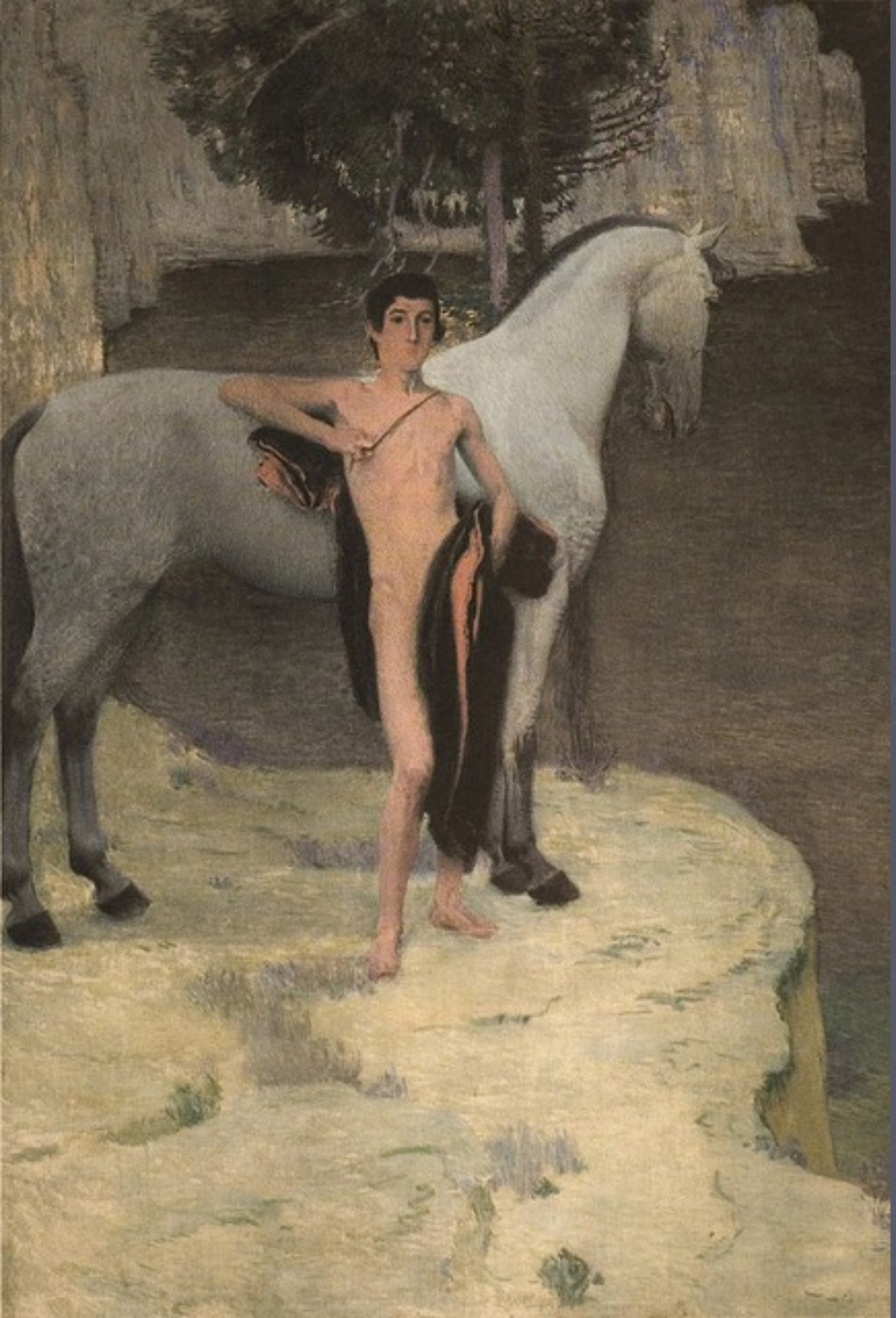

Jan Preisler
Černé jezero
(1904)

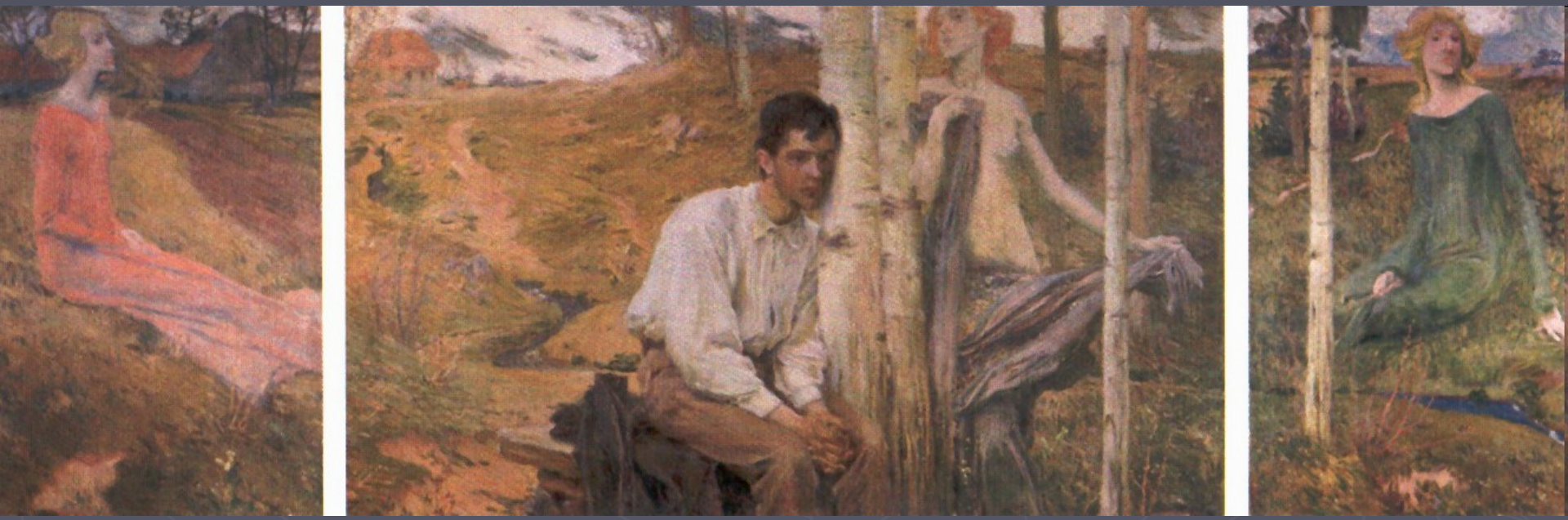

Jan Preisler: Jaro. Olej na plátně. 1900. Západočeská galerie v Plzni.

Preislerův triptych *Jaro* byl vystavený na třetí výstavě SVU Mánes v roce 1900. Byl vyjádřením pocitů moderníko člověka, vstupujícího do nového století:
bolestný pocit vykořenění, který přinesl moderní individualismus
touha po splynutí s přírodou
nostalgie nad uplývajícím časem
i očekávání nový životních sil.
Zasněný chlapec s uchem přiloženým na kmen břízy z triptychu je pravděpodobně autorův idealizovaný autoportrét a krajina je venkovem z Preislerova dětství, okolí Králova Dvora.

VOJTĚCH PREISSIG (1873-1944)

Byl to významný český malíř a vynikající grafik, jeden z tvůrců moderních krásných českých knih.
V roce 1903 ilustroval Karafiátovy "Broučky", v nichž ilustrace, dekorativní linky i písmo tvoří jeden celek. Jednou z našich nejkrásnějších knih vůbec jsou Preissigem ilustrované a upravené Bezručovy "Slezské písně"(z roku 1909).
Je tu již předznamenán jeho pozdější zájem o abstraktní tvorbu, kterou se začal zabývat od dvacátých let.
Jeho volná grafika má produchovnělý obsah - **Meditace**, **Modráček** ; v užité tvorbě měl sklon ke geometrizaci - návrhy na tapety, plakáty.

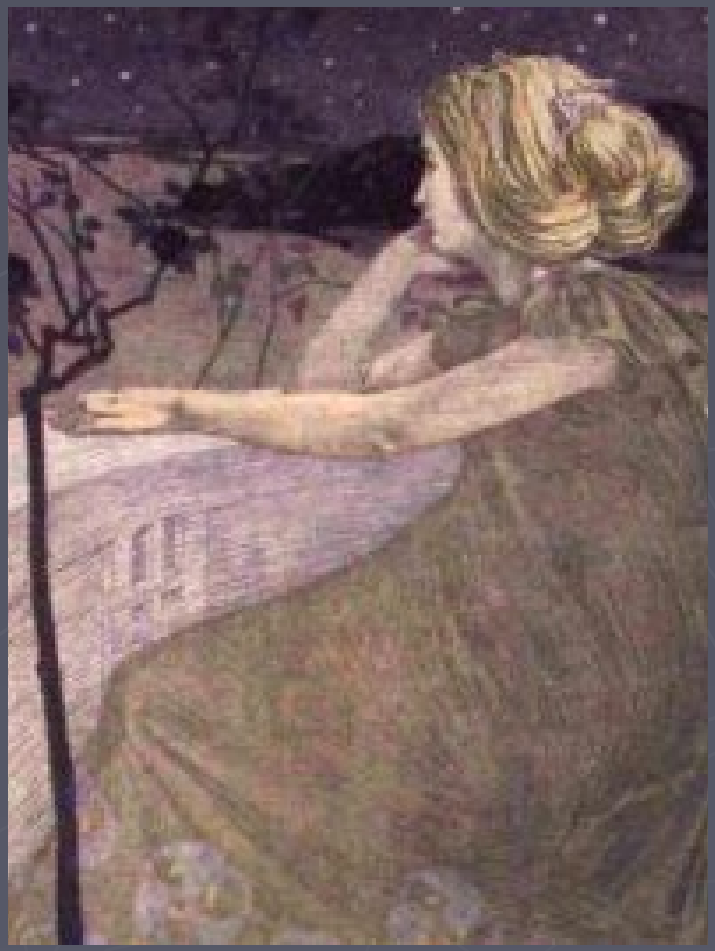

Vojtěch Preissig
Na balkóně (1900)

Vojtěch Preissig
Rozkvetlý strom
Studie ke knize

Vojtěch Preissig
Plakát
Jaro v Praze
zinkografie 1919

Vojtěch Preissig,
Dráhy barevných linií a geometrických forem v prostoru víření a propadání kosmické hmoty, 1937-1938
kombinovaná technika

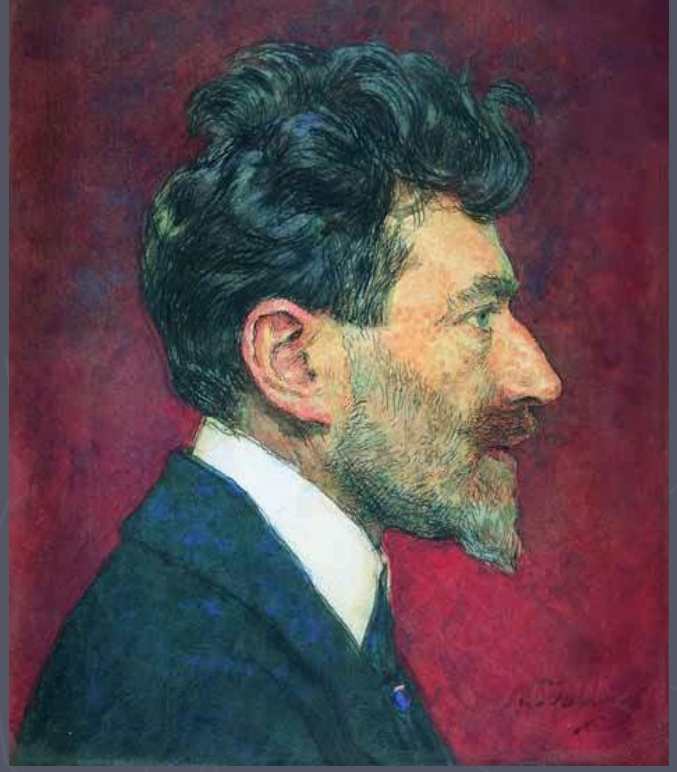

MAXMILIÁN ŠVABINSKÝ
(1873-1962)

Kolem roku 1900 vytvářel svá nejlepší malířská díla, v nichž postihoval produchovnělé nálady. Nejznámějšími obrazy jsou **Splynutí duší**(1896) a **Chudý kraj** (1900).
Byl především proslulým a úspěšným grafikem.
Vytvořil řadu vynikajících portrétů významných osobností s jemným psychologickým odstíněním Jan Kotěra, Jan Neruda, F. X. Šalda aj.

Chudý kraj 1900

Splynutí duší(1896)

Švabinský byl oslavován především jako neobyčejně zručný kreslíř a grafik; v grafice měl zakladatelský význam pro moderní českou tvorbu (dřevoryty Rajská sonáta, 1917-20, Básník a múza, 1932; litografické ilustrace k Hugově Satyru). Věnoval se rovněž portrétu (Vrchlický, 1896; Aleš, 1908; Mánes, 1917; T. G. Masaryk) a grafice řady poštovních známek a bankovek. Byl tvůrcem návrhů barevných oken do katedrály sv. Vít

František Křižík, 1928

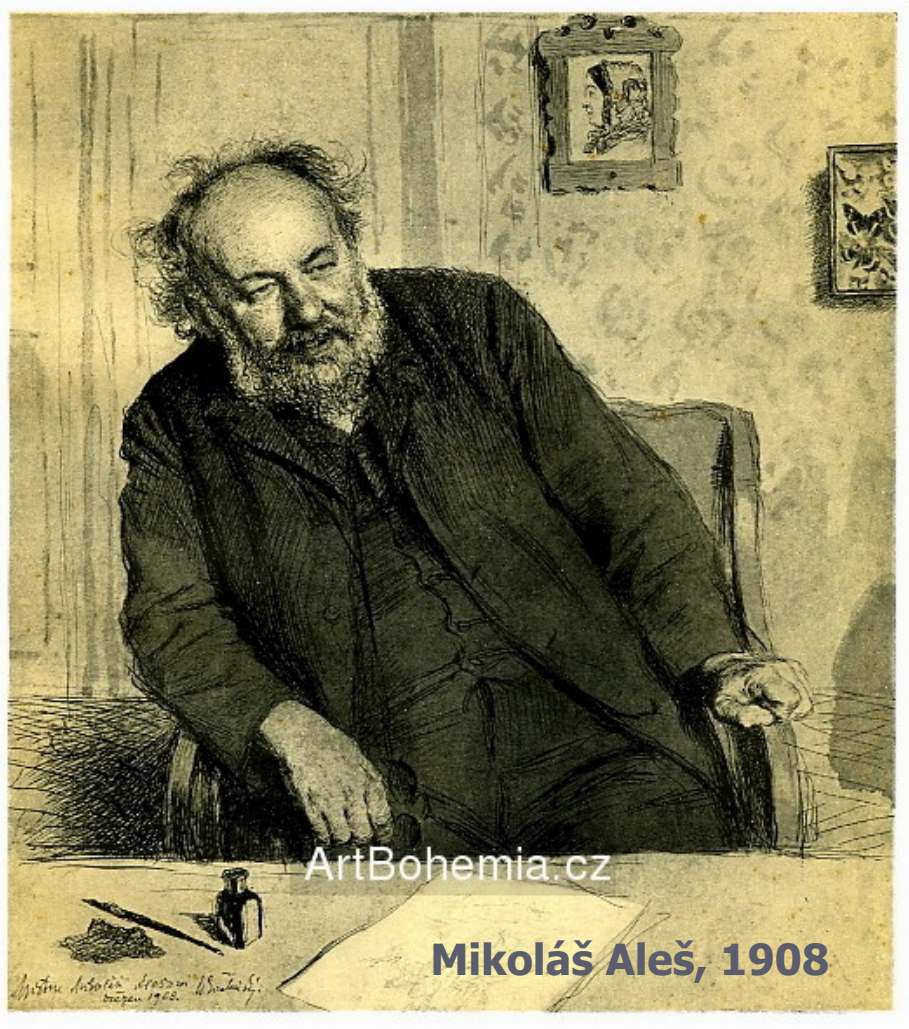

Mikoláš Aleš, 1908

František Kupka

http://www.artcyclopedia.com/artists/kupka_frantisek.html

Studoval různé filozofické směry, zapsal se do dějin světového malířství jako jeden z prvních a nejvýznamnějších průkopníků abstraktní malby.
Z tohoto období pocházejí symbolistické kompozice **Cesta ticha** (1900)
Vzdor – Černý idol (1903)
nebo **Počátek Života** (1903)

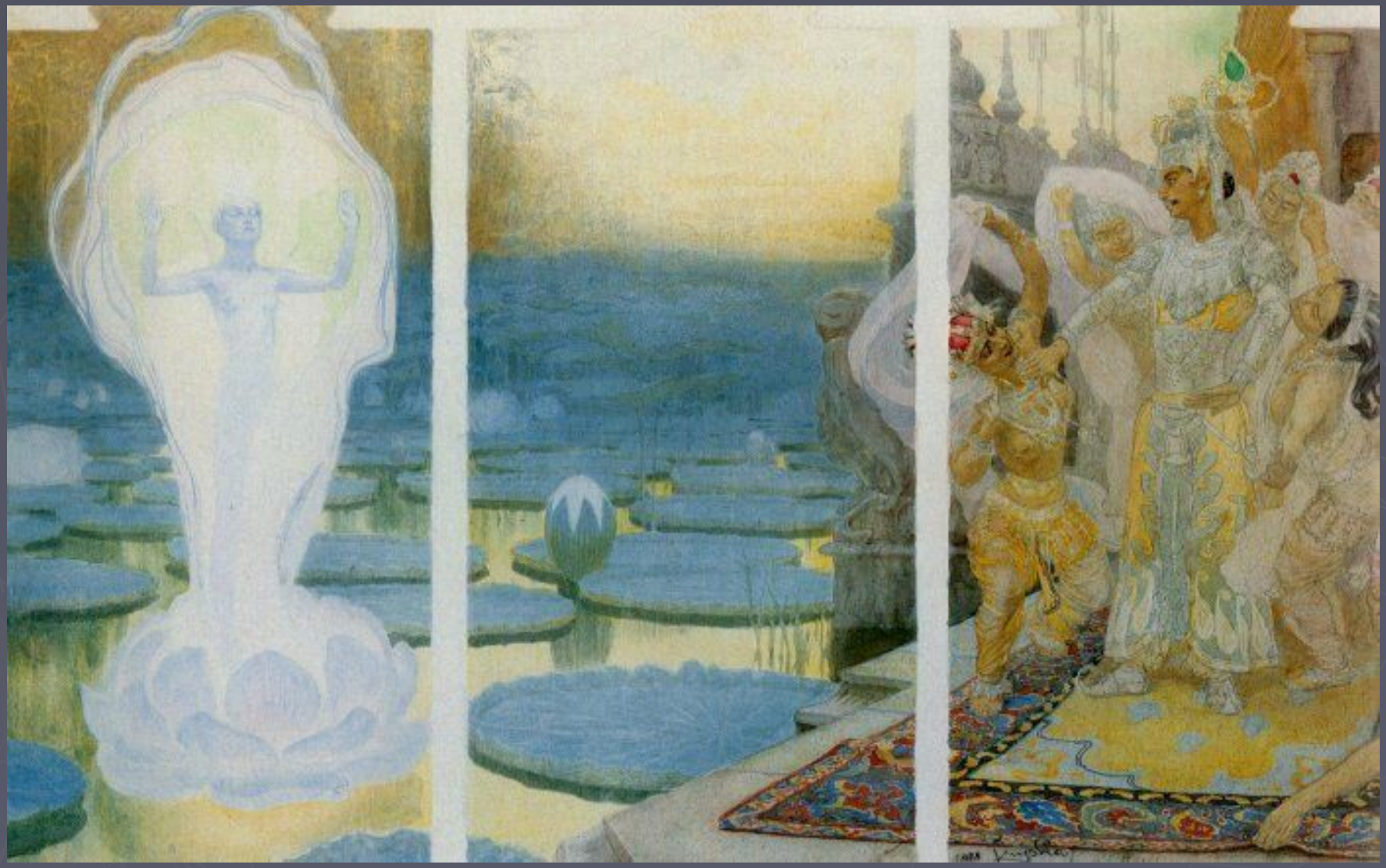

Cesta ticha (1900)

F. Kupka The Wave, 1902

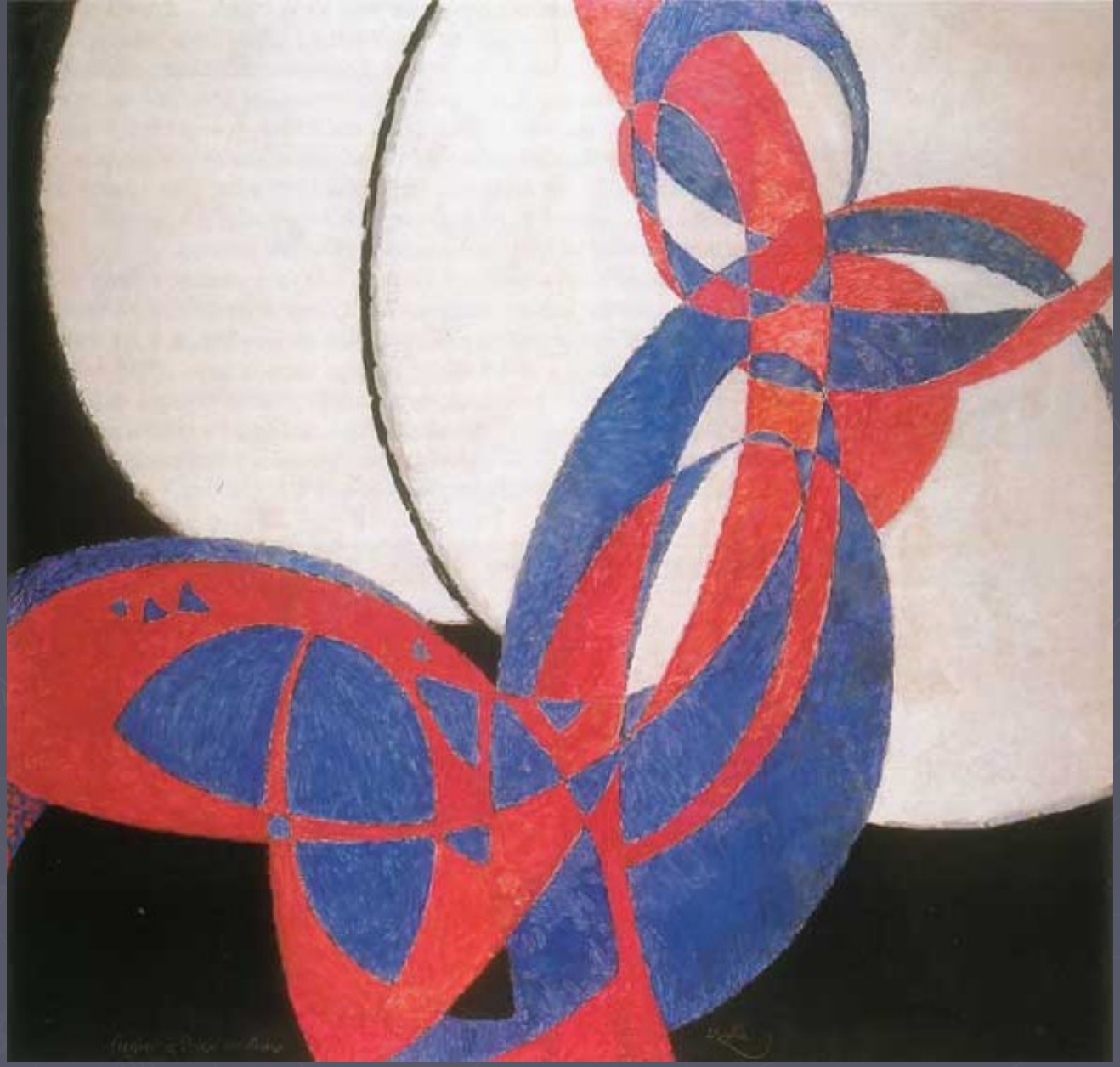

František Kupka

Amorfa – Dvoubarevná fuga, 1912

Planes by Colors, Large Nude 1909-1910

Frantisek Kupka (1871 -1957) Creation1911-20

Frantisek Kupka (1871 -1957) Cosmic Spring 1 1913-14

TVORBA SKUPINY SURSUM

- skupina založená 1910 navazovala na tradici Moderní Revue - čeští symbolisté - vnitřní touha, expresionismus; symbolismus až surrealismus
- znamená „vzhůru", hlavními členy byli: **Josef Váchal, Jan Zrzavý, Pacovský, Jan Konůpek, František Kobliha**, **Adámek, Horejc**
- vydávali časopis: **Veraikon** (od myt: věrná tvář - podoba, - otisk Kristovy tváře)

- **Josef Váchal** - samorost české scény - vlastní technologie - rozvíjel tisk z výšky - dřevoryty, řezy,... a jiné rozličné štočky; náměty: duchové, múzy, víly a člověk mezi nimi; stává se jedinečný, protest proti upadající kvalitě knihy - chtěl, aby se opět stala jedinečnou; též knihař a sazeč
- Jan Zrzavý
- v podstatě Sursum tvořila mim hlavní dobové proudy, neřešila vztah českých zemí a ostatní Evropy a Paříže; řešila své problémy, zaujetí pro magii
- skupina oceňována až dnes

Josef Váchal

Josef Váchal je jedním z nejoriginálnějších středoevropských umělců 20. století. Malíř, grafik, řezbář, typograf, spisovatel a básník Josef Váchal (*1884 - + 1969) byl velmi původní, všestranný a výstřední umělec vybavený mimořádnou obrazotvorností, která vyplývala z jeho úzkosti z neznáma. Po celý život se zajímal o náboženství a kacířství, spiritualismus, okultismus a theosofii. Váchal je především známý svými unikátními dřevorytovými knihami, grafickými listy a ex libris. Vydával v omezených nákladech své jedinečné knihy, ke kterým vytvořil vlastní typografii, řezy písma a vazby, čímž se dostal na čelní místo v dějinách české knižní kultury

V roce 1910 patřil **Josef Váchal** k hlavním iniciátorům vzniku uměleckého sdružení **SURSUM**. Toto sdružení hlásící se k novému symbolismu, představovalo novou širší platformu pro okruh autorů zčásti sdružených původně kolem katolické revue Meditace. Mezi jeho zakládajícími členy byli malíř **Emil Pacovský** (původem z Uhlířských Janovic), grafik **Jan Konůpek**, **František Kobliha**, k nimž se později přidali malíř **Jan Zrzavý**, malíř a grafik **Miroslav Sylla**, malíř **Rudolf Adámek** či malíř **Adolf Gärtner**.

Josef Váchal
Ochránkyně
kolorovaný dřevoryt
18 x 13 cm, 1912

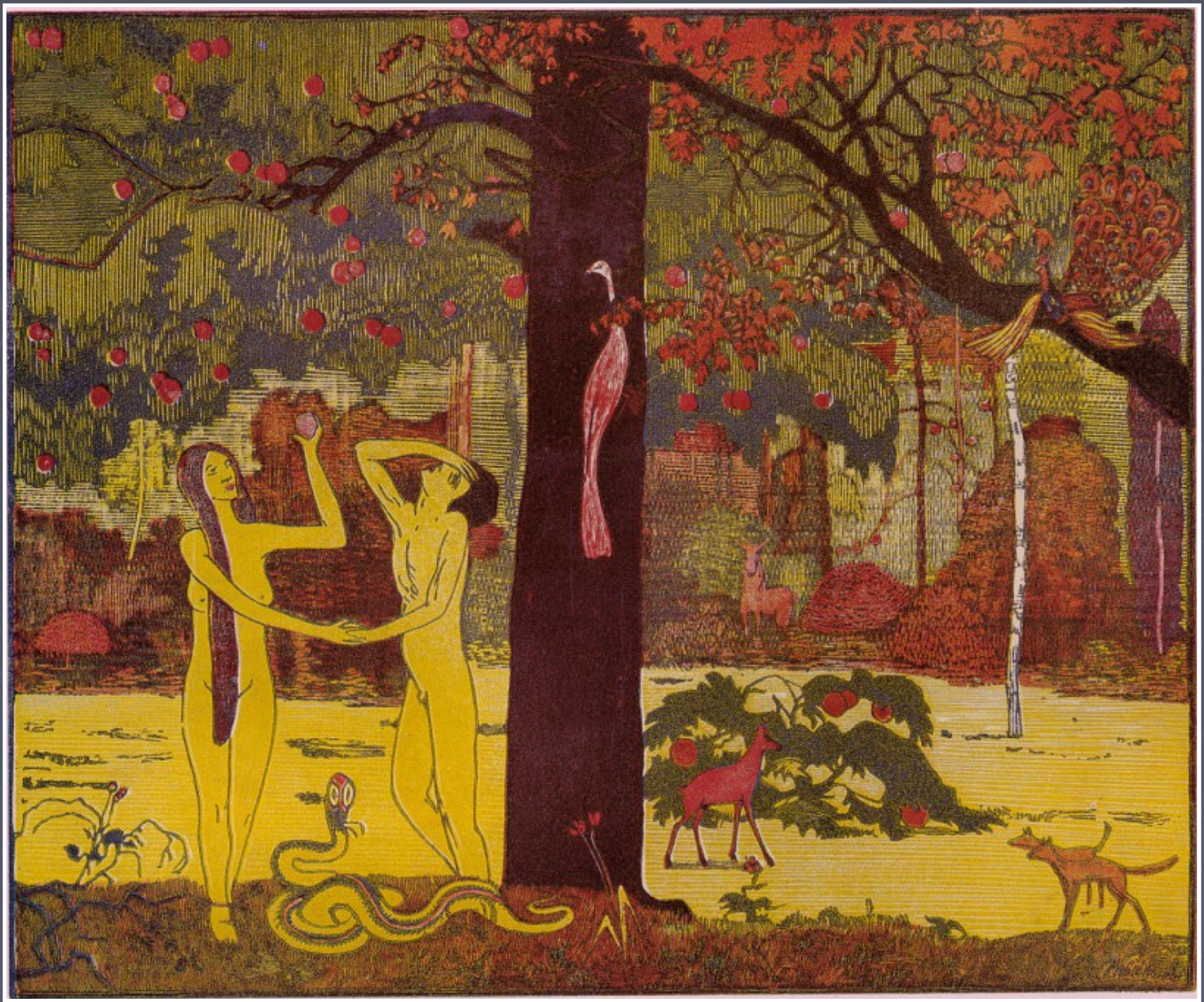

Ráj
1912

Ostrov blaženců
1912

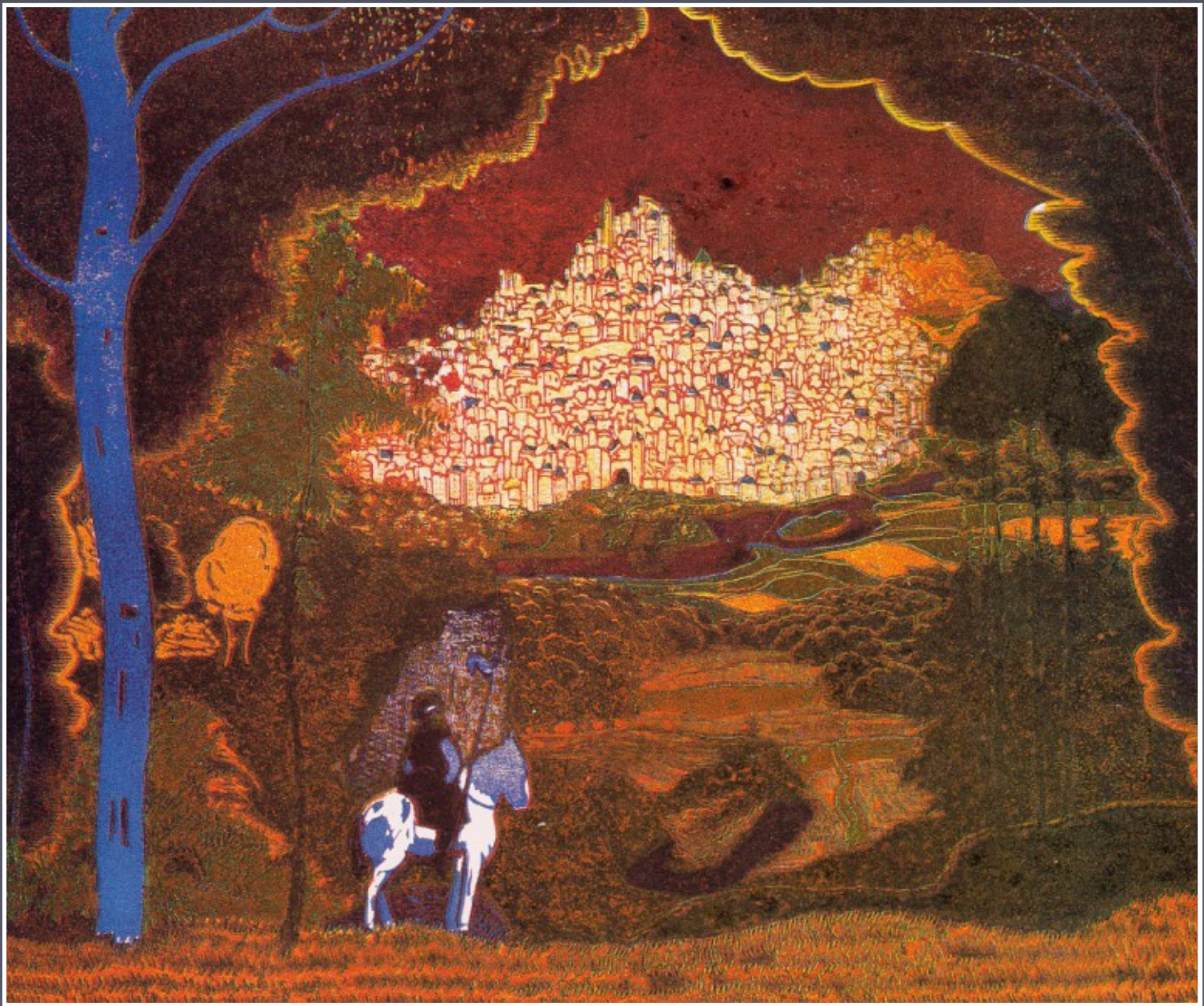

Město
dřevoryt
1913

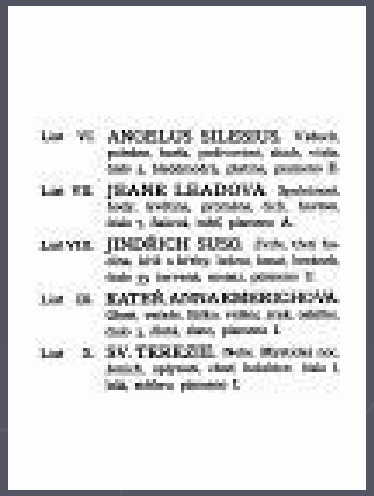

Josef Váchal:
Mystikové a visionáři
Praha: Máša Váchalová 1913

Agrippa Cornelius

William Blake

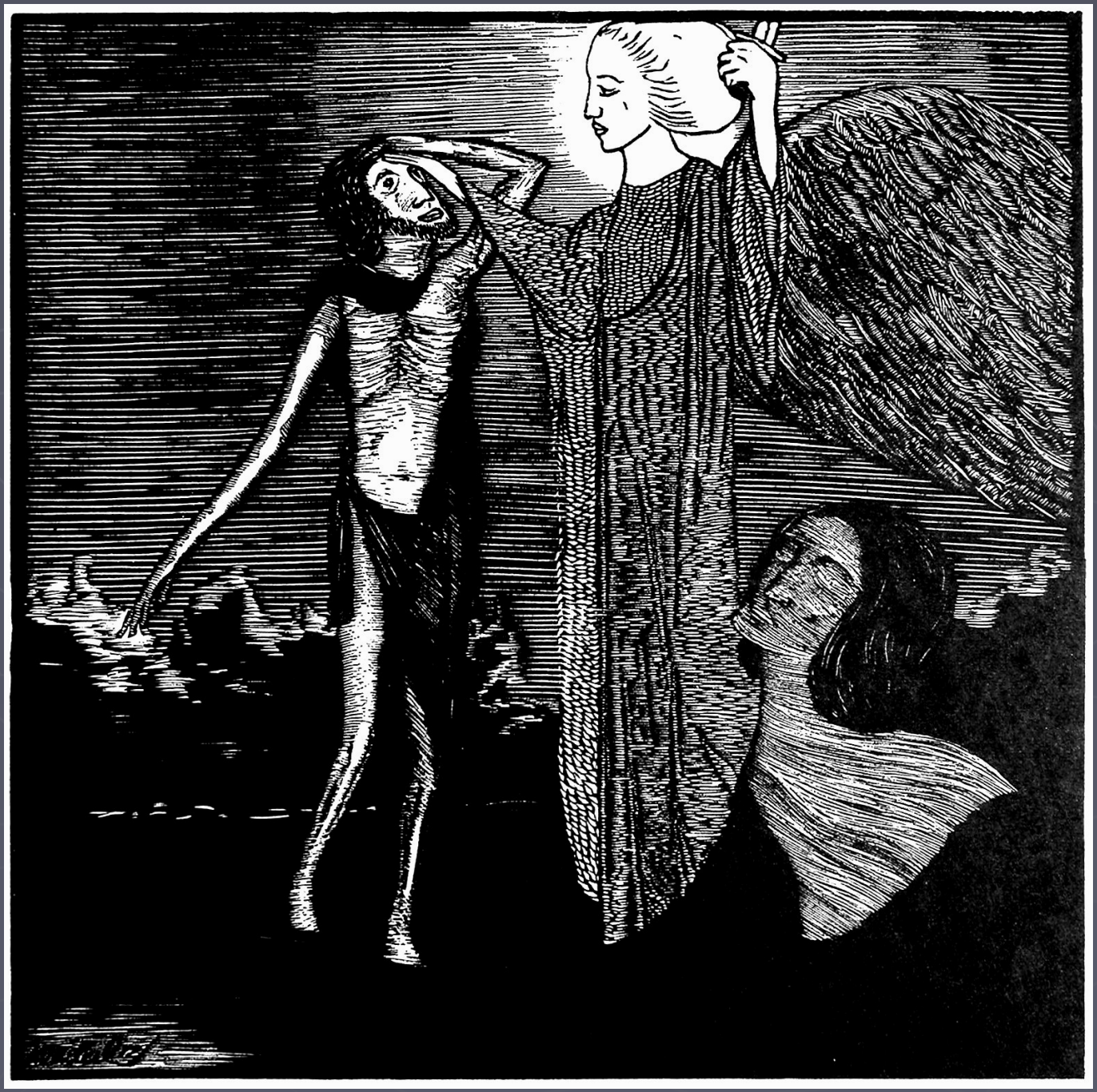

Posel
(dřevoryt, 1915)

Meditace o životě (Svět jednotlivců)
Cyklus sedmi barevných linorytů, 1915

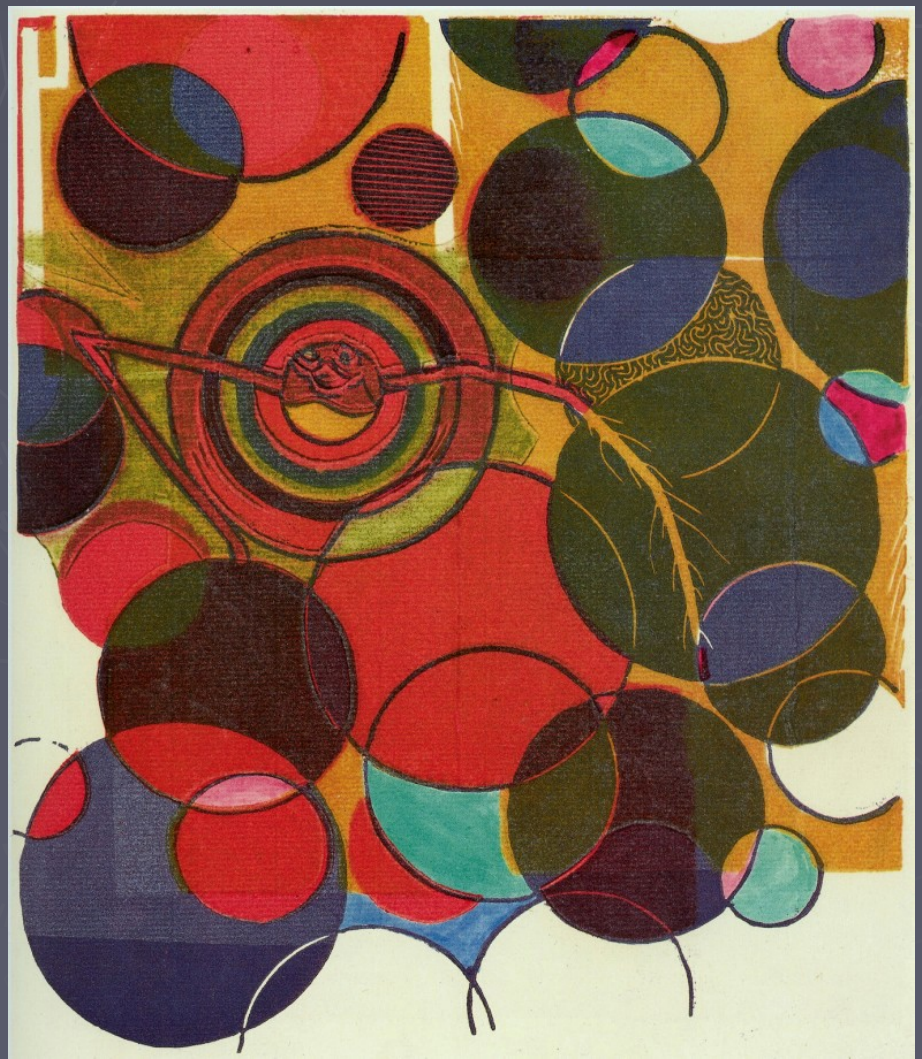

Motýl a kukla

Svět amoeby

Receptář barevného dřevorytu
1934

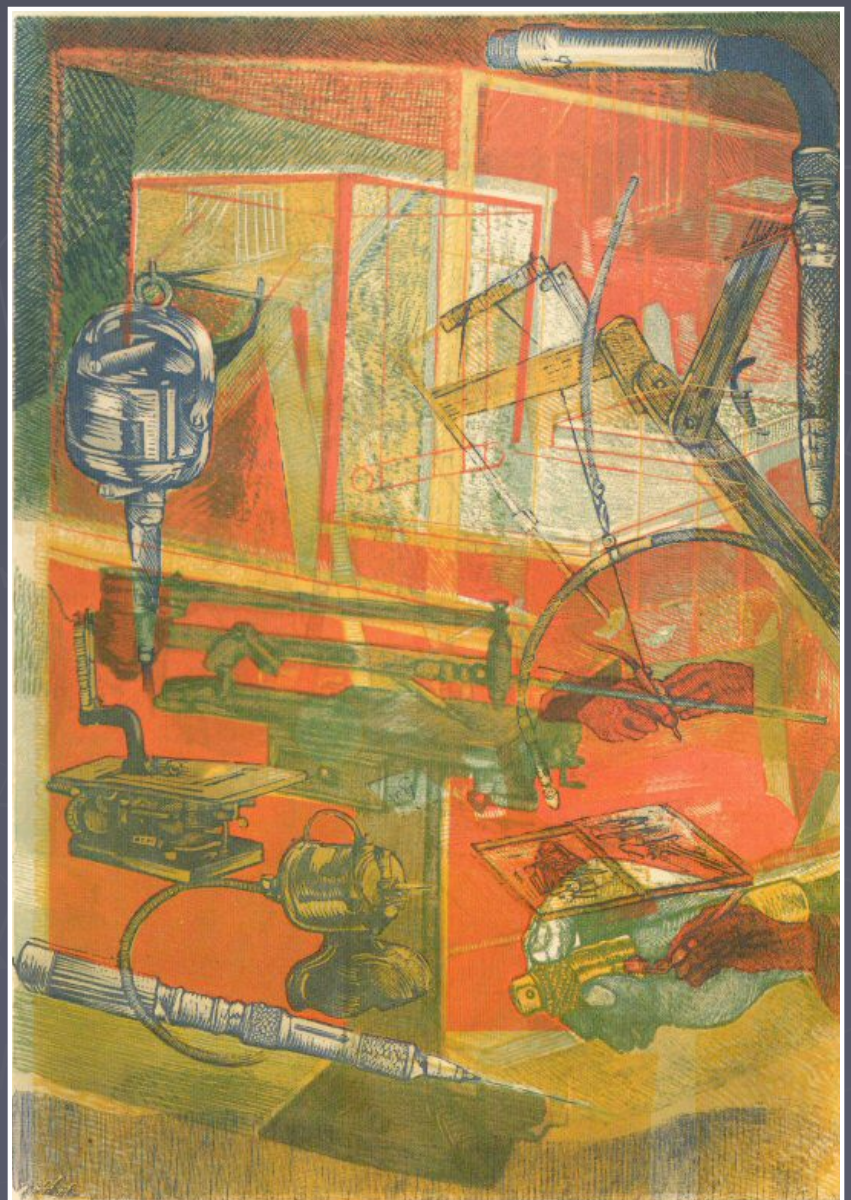

Ďáblova zahrádka aneb Přírodopis strašidel

Sylfy

E. A. Poe v dřevorytu

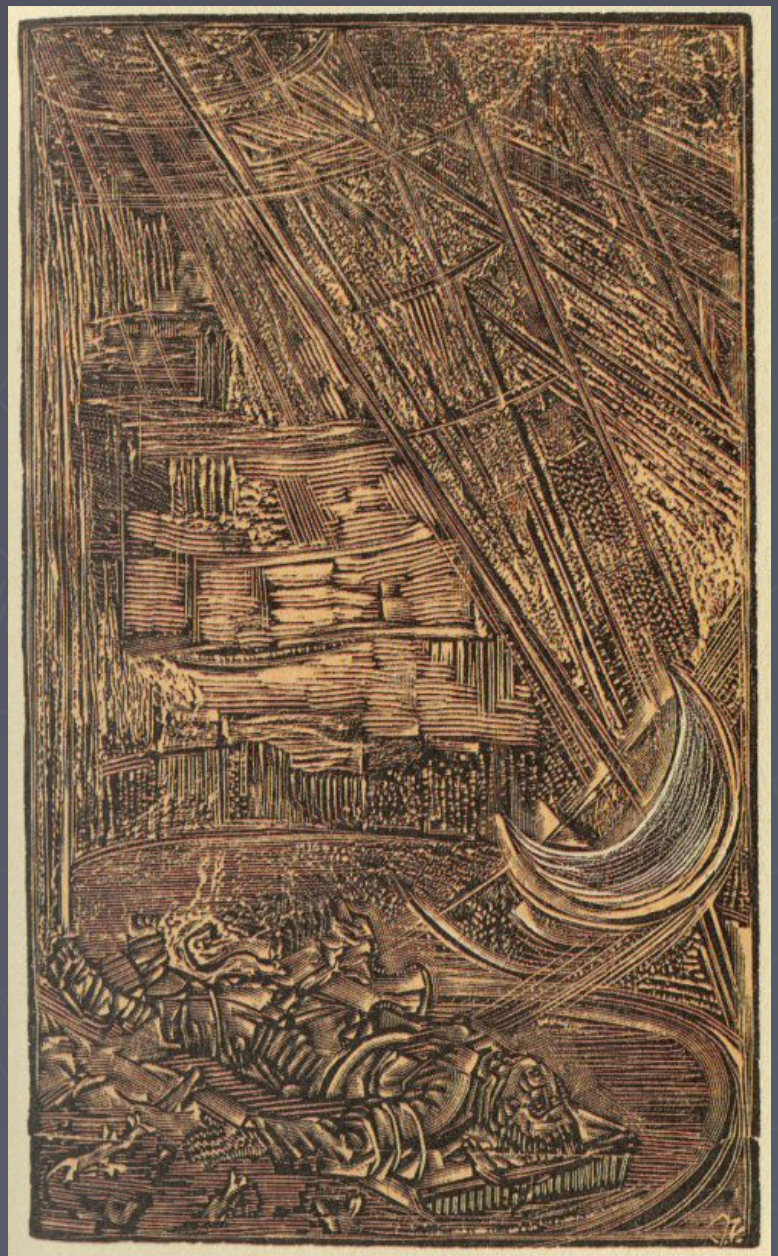

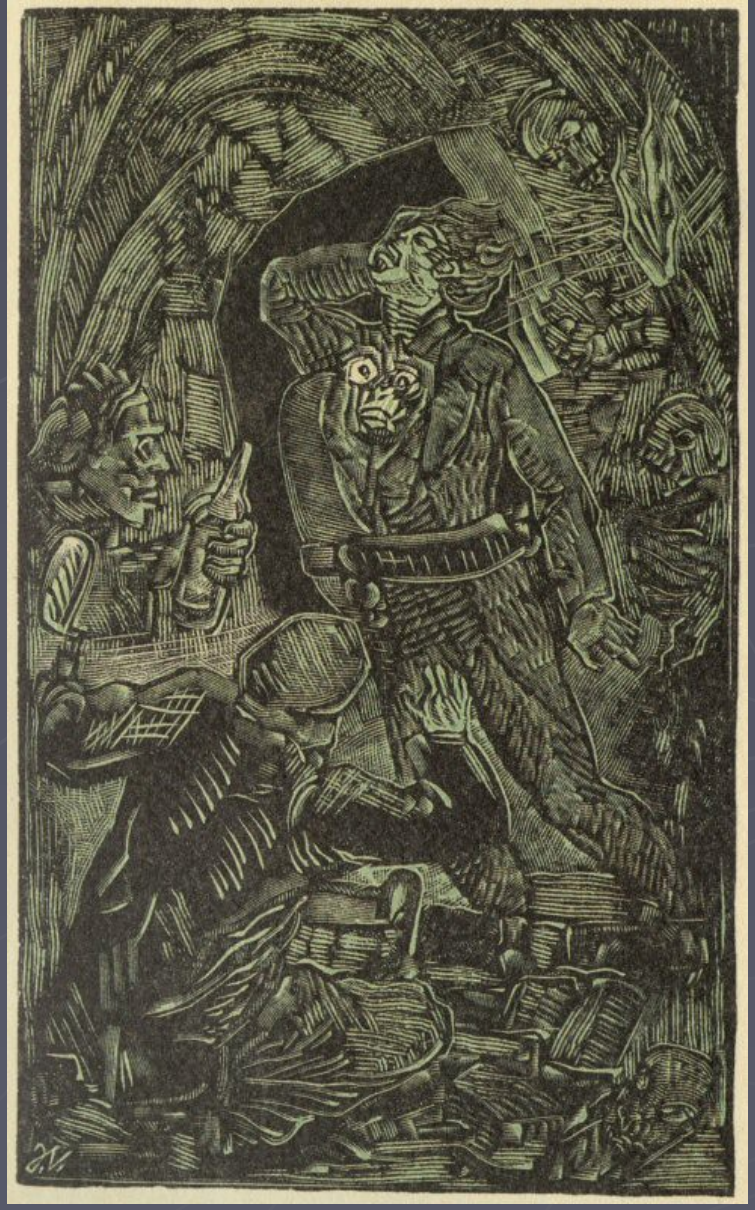

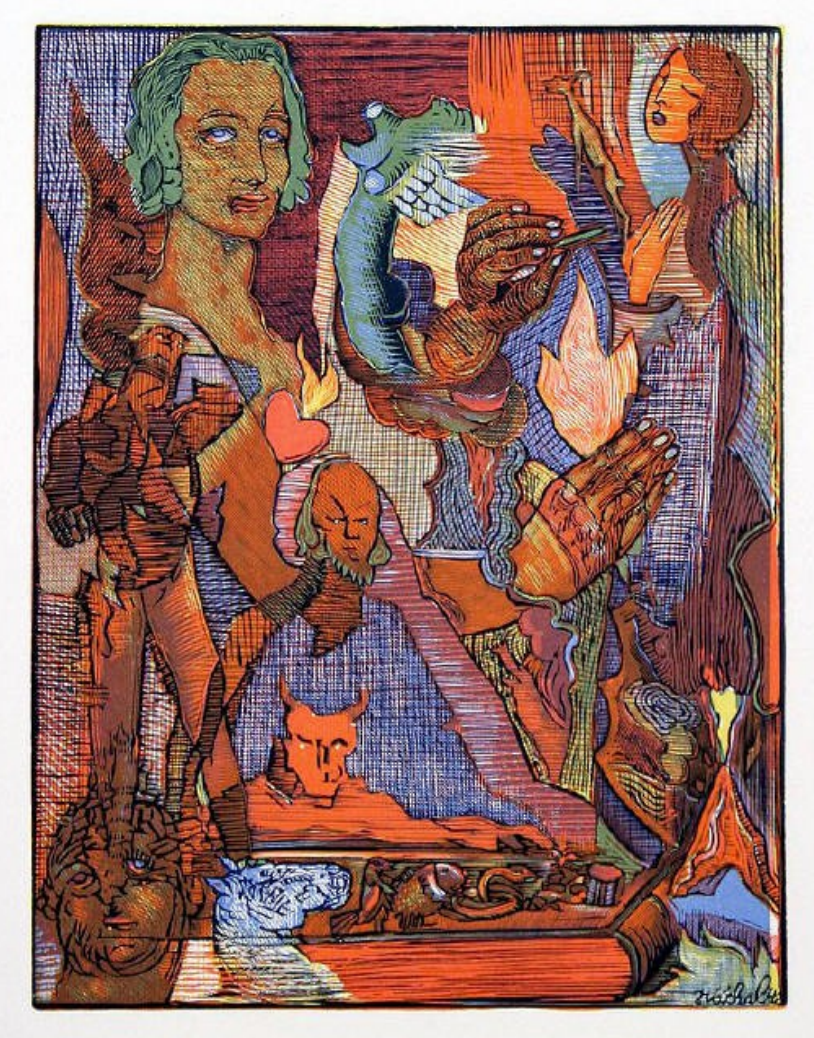

Cyklus Ruce
1943

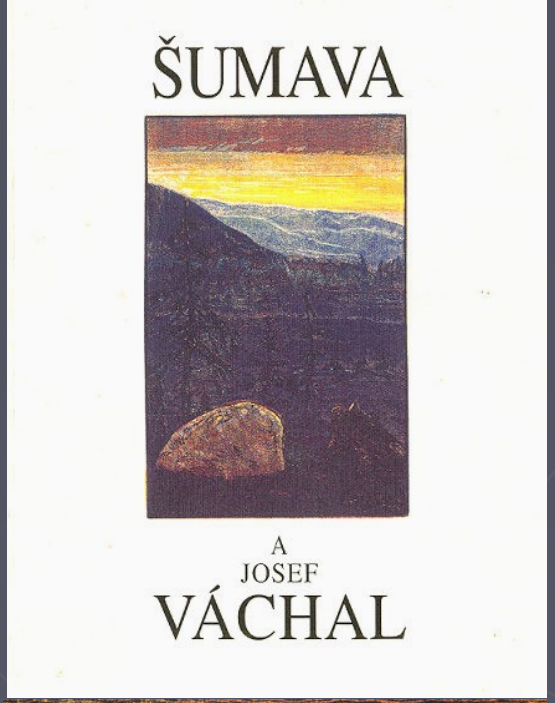

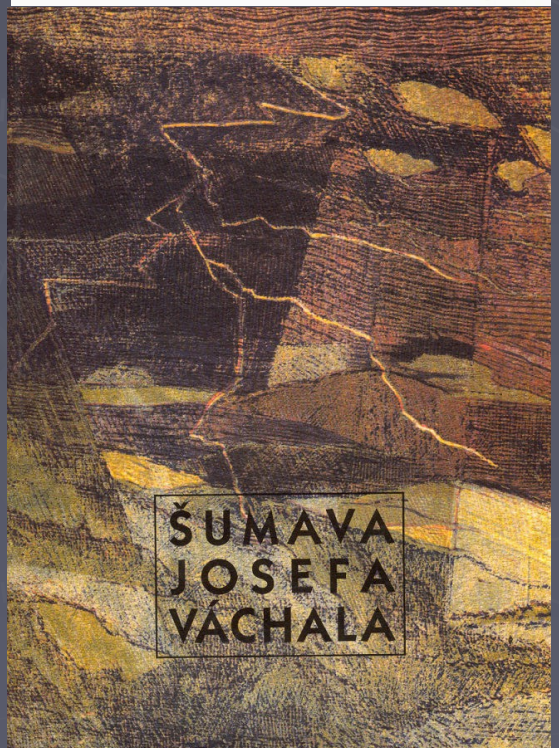

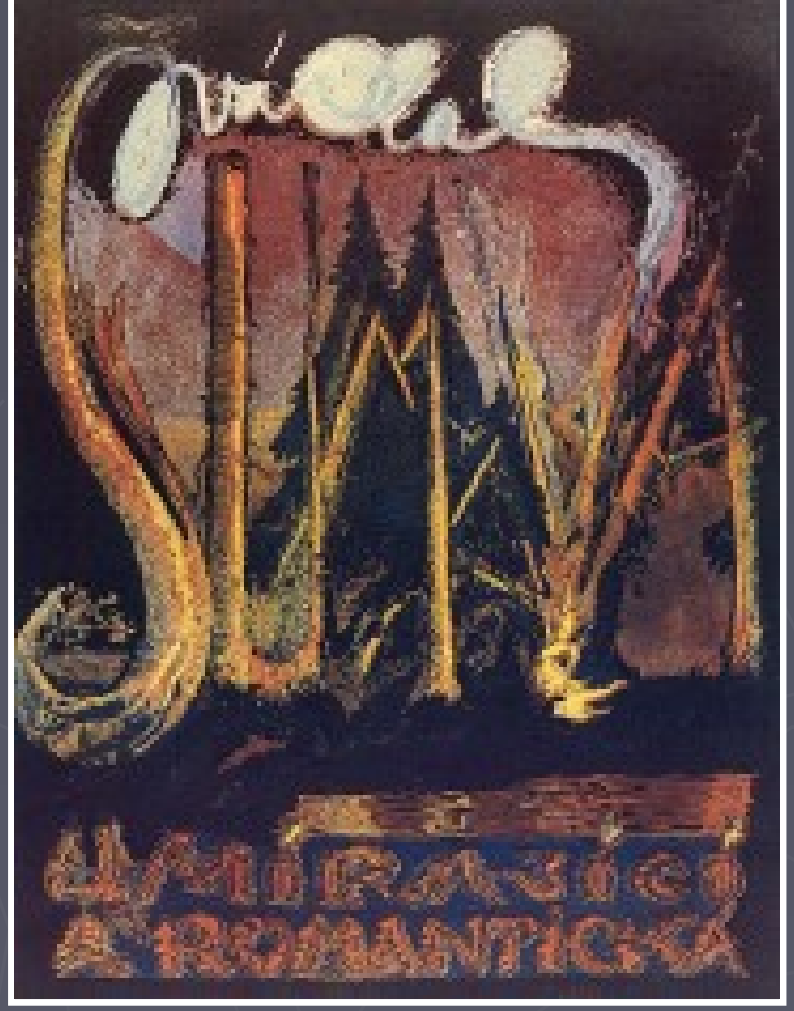

Šumava umírající a romantická
1931 - j*edno z nejvýznamnějších českých uměleckých děl 20. století*.
orig. 11 výtisků formátu 650x490 mm; 276 stran, dřevorytová předsádka, patitul, titul,
52 celostránkových, 15 menších barevných dřevorytů, 1 vigneta, 2 iniciály, vlastní písmo;

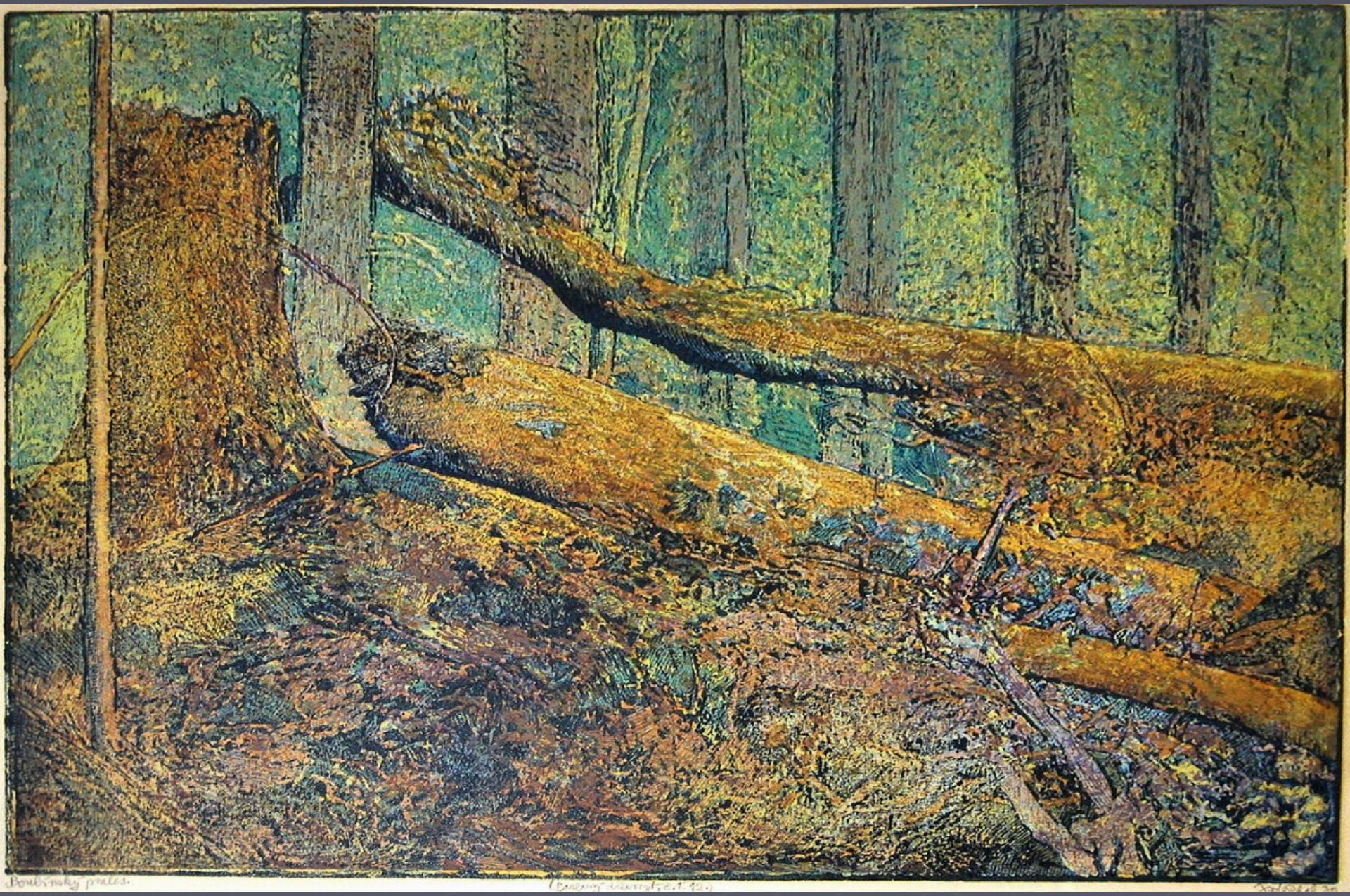

Boubínský prales

Bouře nad Luzným

Lesní tůň Roklanské jezero

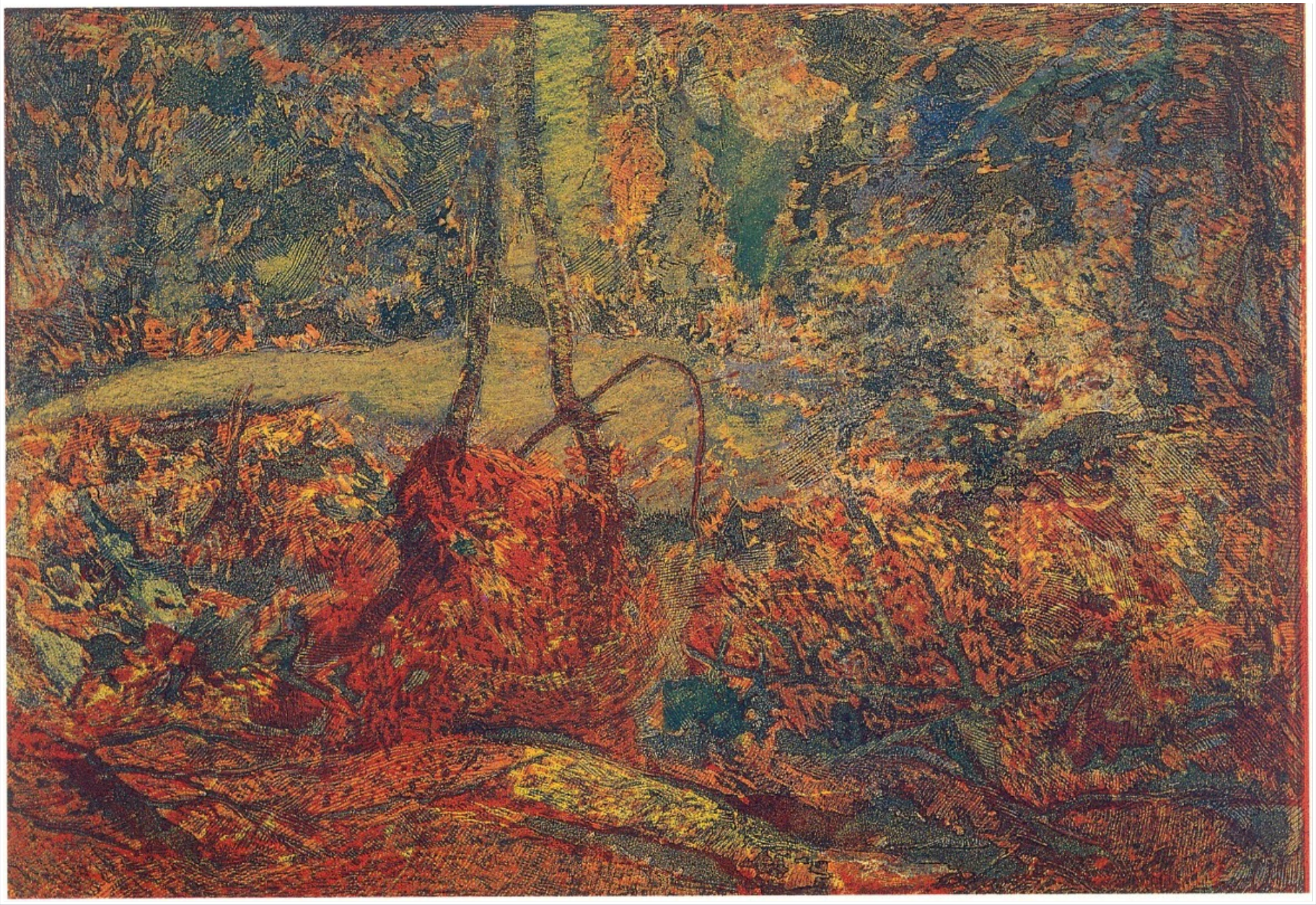

Rankelské rašeliniště

Vývraty ve Schrollenhaidě

AUTOR KNIHY této vaří si snídani velmi časně ve slatích či na jiném opuštěném místě sám; bez první dýmky tabáku stal by se očividně sentimentálnějším ještě, než-li nyní jest. Dobrého pomalu, i nutno v okolí aspoň sesilabiti sílu čistého horského vzduchu.

Jisto, že chvile u ohně strávené, uprostřed rukou lidskou nedotčených neb málo jen míst náležejí k chvílím v životě lidském nejkrásnějším. Je-li ovšem člověk syt.

Romantikové mají snad proto šumavské hvozdy rádi, že očekávají tam sesílení samotářských svých nálad; autor doufá tam, že uvidí z mlh nořiti se oči strašidel, patřící naň laskavěji, než mnohé oči lidí, s nimiž v životě se setkal.

Zatím zjevují se mi posud smutné oči tvorů tu zabitých; nyní doprovodem mým je vzdorná kletba a nikoliv modlitba.

Snad věřím tu i v setkání se s dušemi praotců, mezi močály a v jeskyních kdysi zde žijících: snad říkám jim, že vzdor všemu, čím obohatili jsme duši od oněch dob, toužíme
ni, k jich prostotě a přirozenostem života.
jí se jejich bohům a že milují jak oni psy.

Předsádka a ukázka textu

Vůně
barevná rytina do překližky
1949

Josef Váchal
Sen
dřevoryt
25,5 x 19 cm, 1950

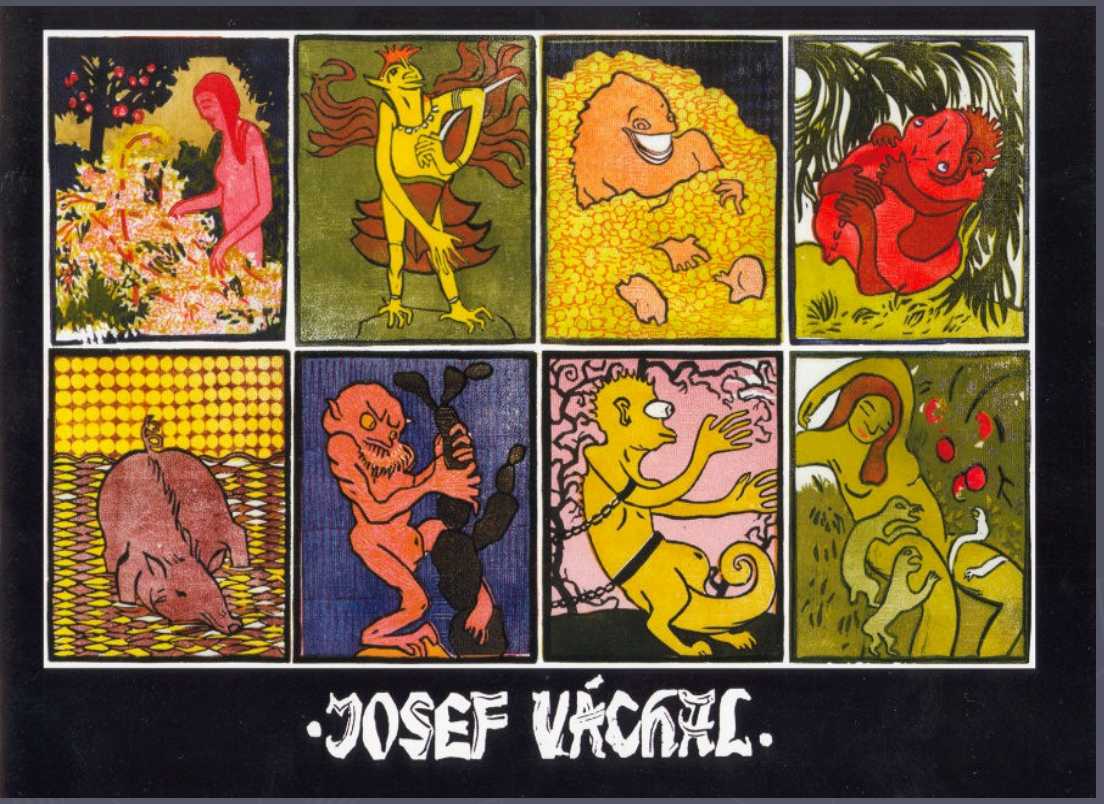

Josef Váchal ve sbírkách
Galerie moderního umění
v Hradci Králové

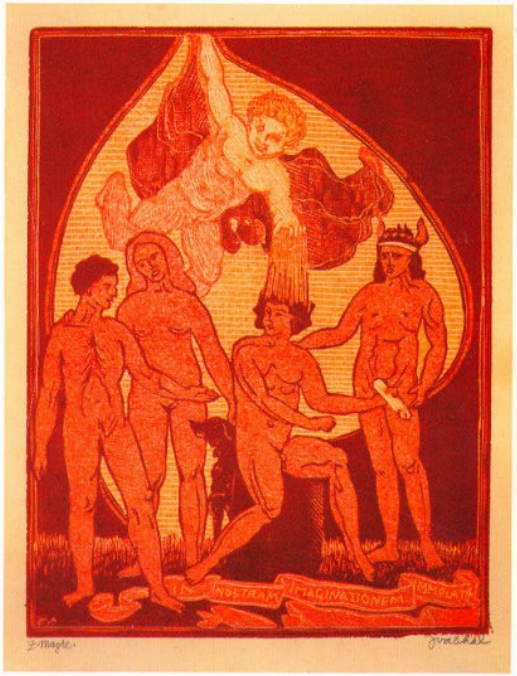

JOSEF VÁCHAL

Sbírka Západočeské galerie v Plzni

Josef Váchal –
sbírka Západočeské
galerie v Plzni

František Kobliha
(1877—1962)
byl český malíř, grafik a uměnovědec, představitel druhé generace českého symbolismu.
do povědomí vstoupil brněnskou výstavou (1910) se skupinou Sursum stal se jeho prvním předsedou. Od roku 1923 byl i členem skupiny Sdružení českých umělců grafiků Hollar, které od roku 1934 i předseadal. Vytvářel knižní a užitou grafiku.
Okouzlení nocí, inspirace dílem Karla Hlaváčka, Odilona Redona, anglických prerafaelitů jej podnítilo k práci s nejjemněším dřevorytem.
Měl nejraději poetické a literární náměty a svým dílem pozdního symbolismu došel až na práh artificialismu a surrealismu

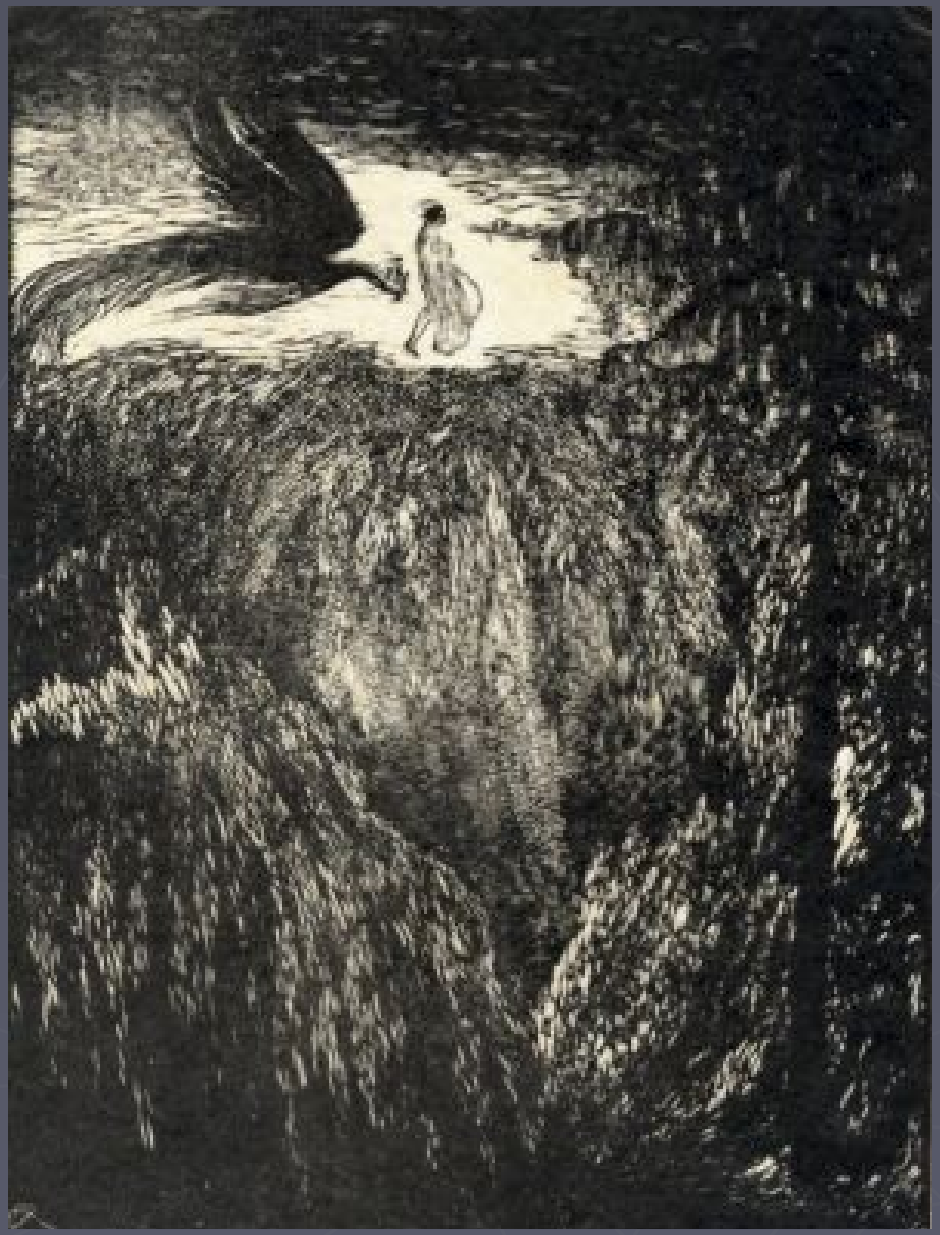

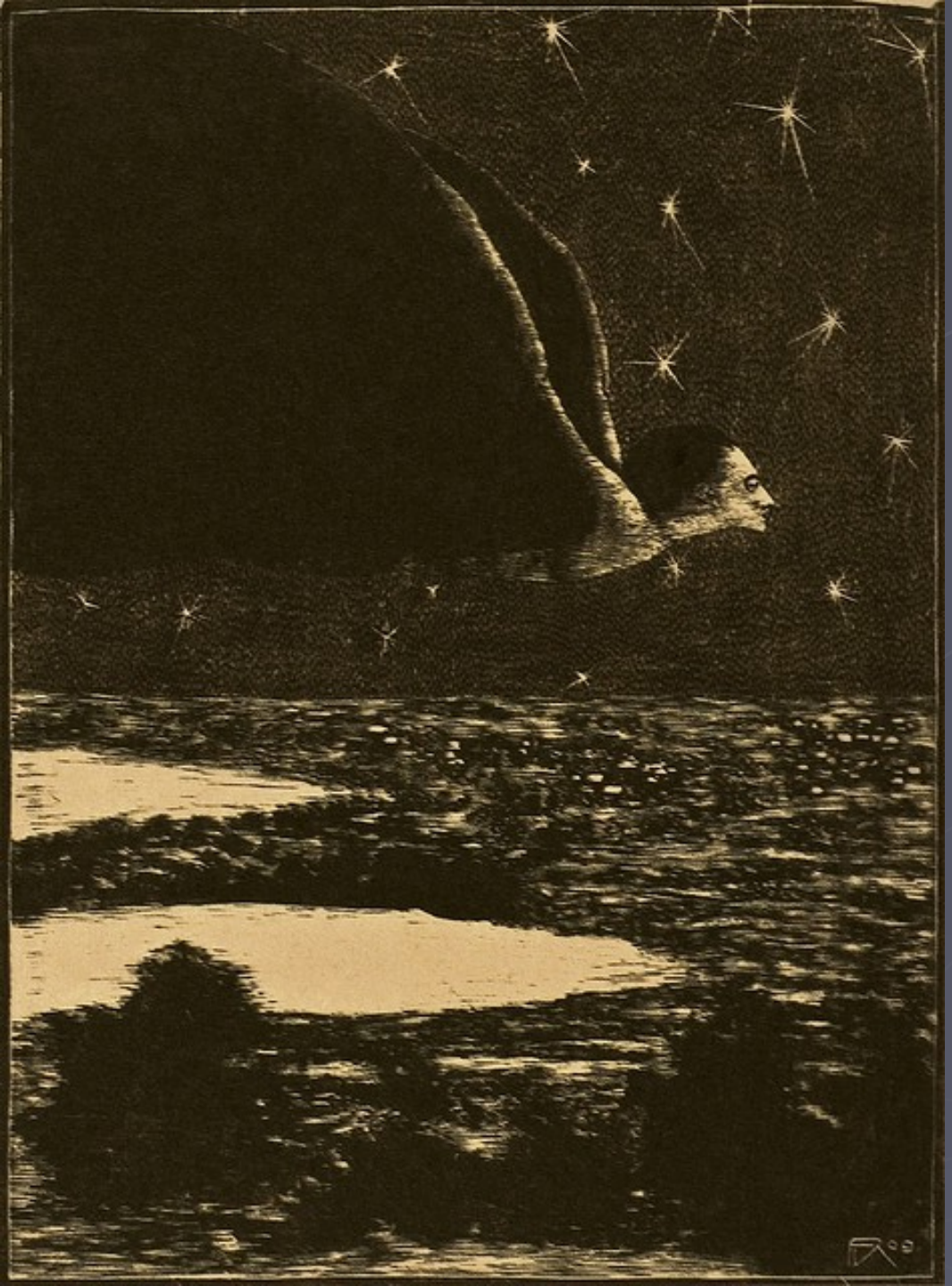

František Kobliha –
Upír, z cyklu Pozdě k ránu
dřevoryt
(1909 - 1910)

František Kobliha

Větry od pólů I

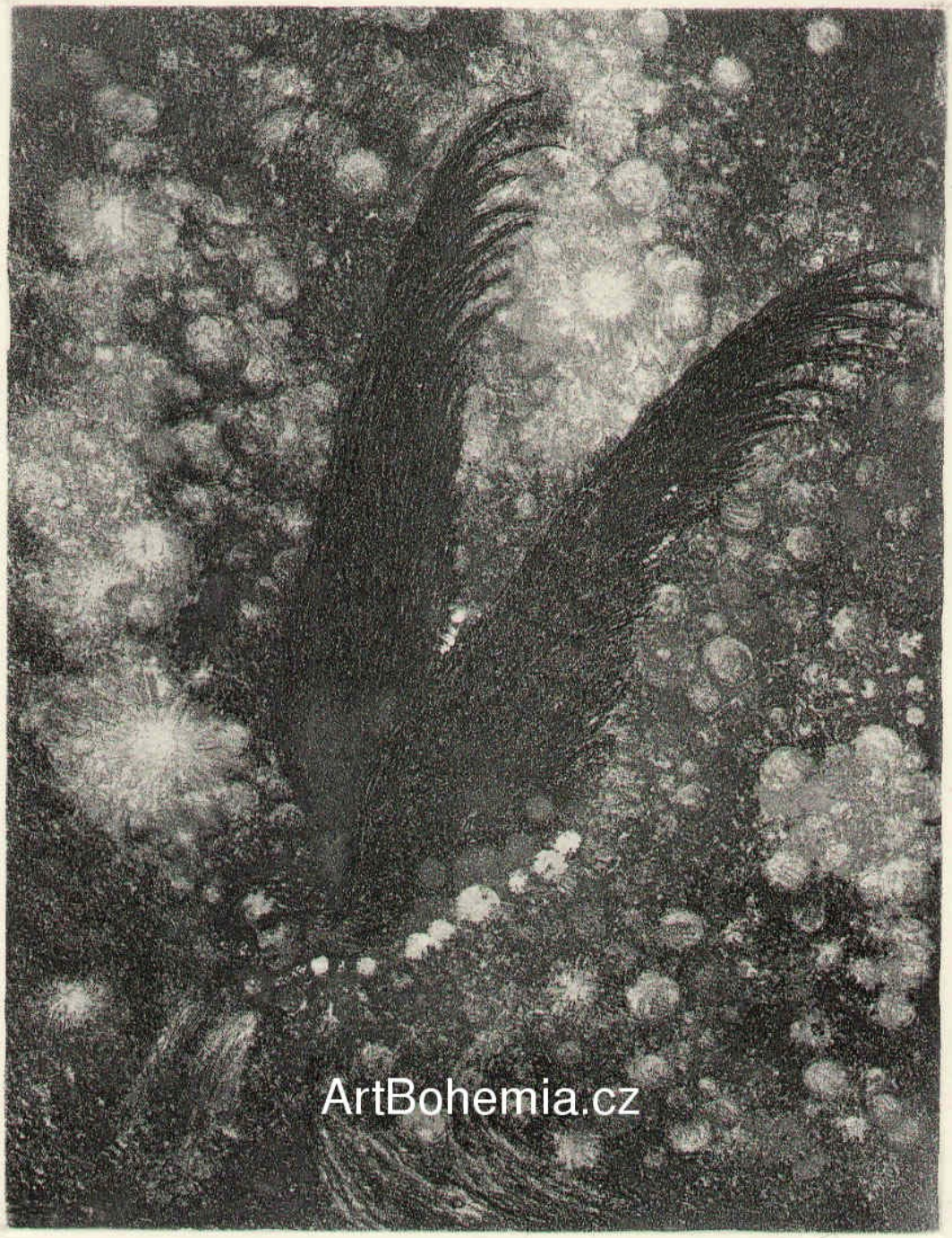

Jan Konůpek
(1883 – 1950)
český grafik, malíř, ilustrátor a rytec. Jeho grafiky jsou inspirované mystikou a vizionářstvím. Za nejvýznamnější jsou považovány jeho díla z počátku 20. století, které jsou ovlivněné symbolismem a stylizovány dle secesní klimtovské ornamentiky.
Konůpka ovlivnil německý a severský expresionismus, přechodně i kubismus, jehož některé prvky se staly natrvalo součástí jeho výtvarného projevu

Jan Konůpek - Gentiana
akvarel, tuš, tužka, papír
1909

Jan Konůpek

Salome (Black flame), 1910

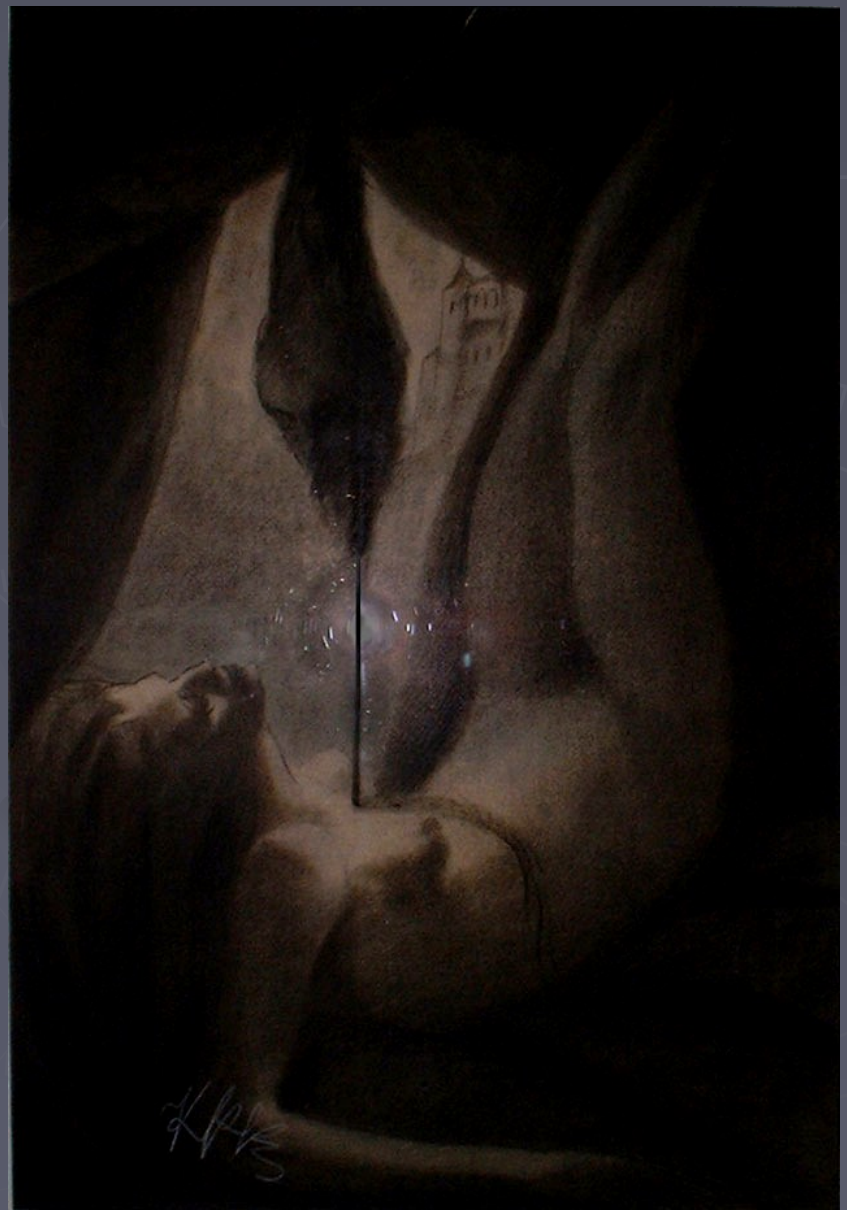

Extase (Salome)

Jan Zrzavý

1890 - 1977

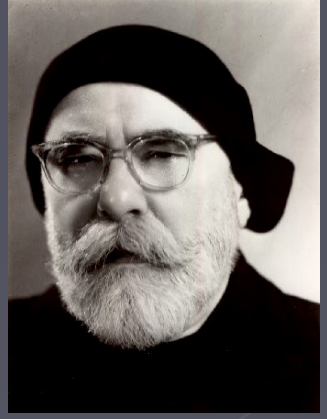

byl malířem, kreslířem, grafikem, ilustrátorem, scénografem i literátem. Významně ovlivnil vývoj českého moderního umění 20. století.
Od roku 1907 studoval 2 roky na UMPRUM. Byl ale vyloučen, dále samouk
Patřil do uměleckého sdružení Sursum a skupiny Tvrdošíjní.

Údolí smutku
1908

S jeho dílem přišla tajemnost magického a poetického symbolismu. Jeho tvorba je jím cele prostoupena – v autostylizacích, portrétech a postavách, v náboženských i civilních tématech, imaginárních krajinách, krajinách domova, Bretaně, Itálie a Řecka a konečně i v ilustracích slavných děl světové literatury.

Kázání na hoře
1912

Zátiší s konvalinkami
1913

Meditace
1915

Melancholie II
1920

Camaret
1926

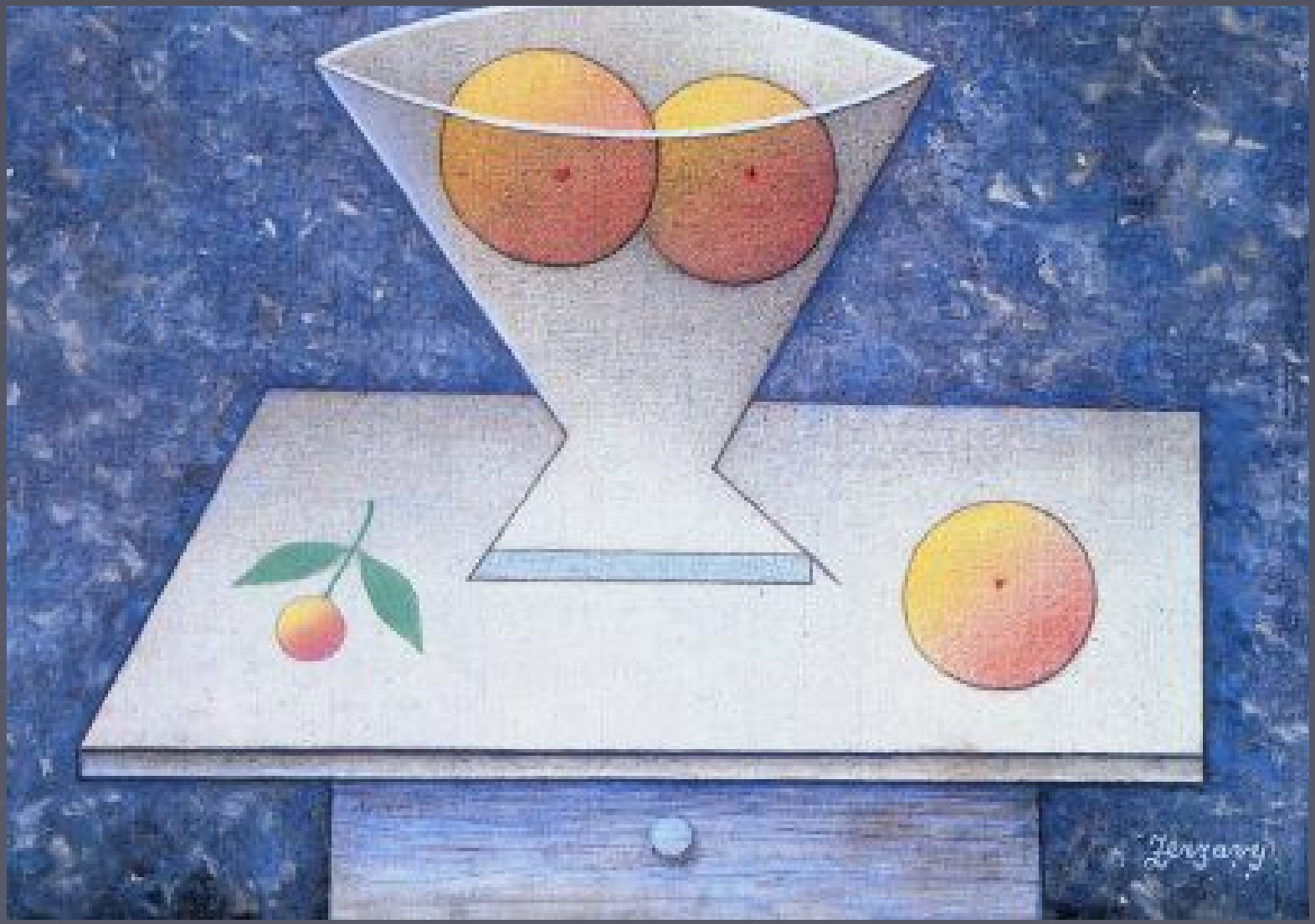

Zátiší s ovocem
1928

Spící lodi
1935

Kleopatra
1942-1957

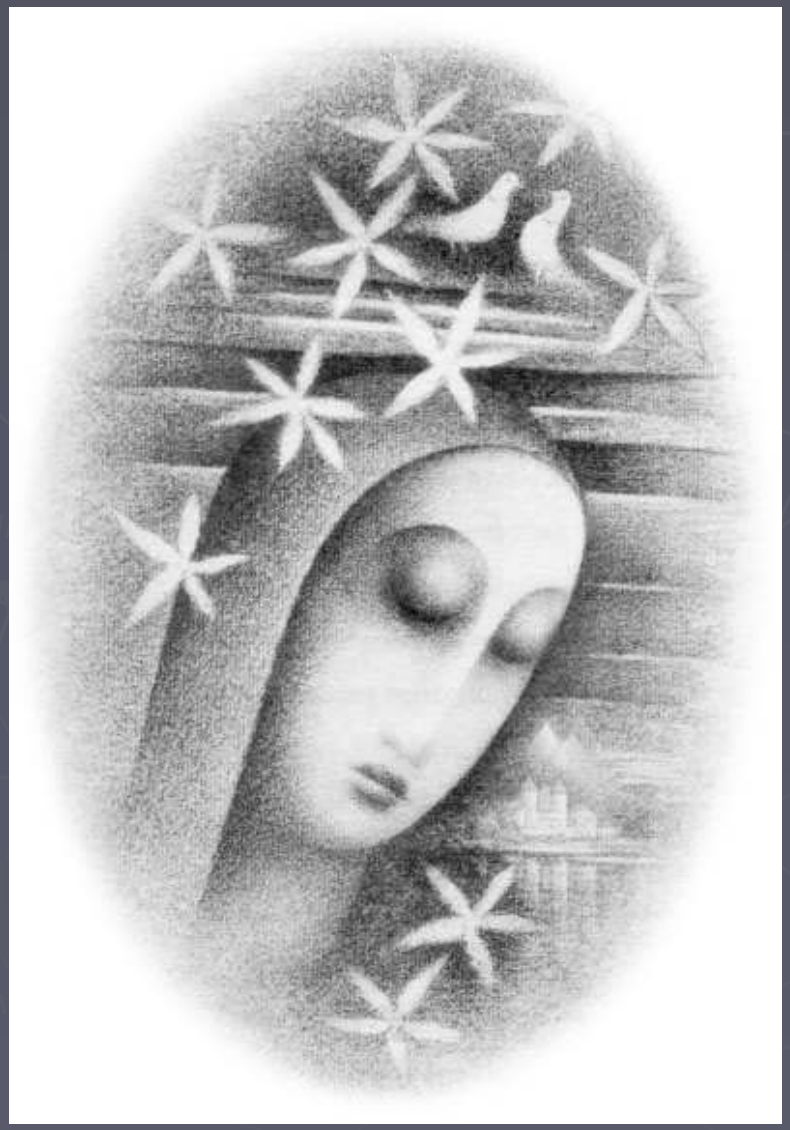

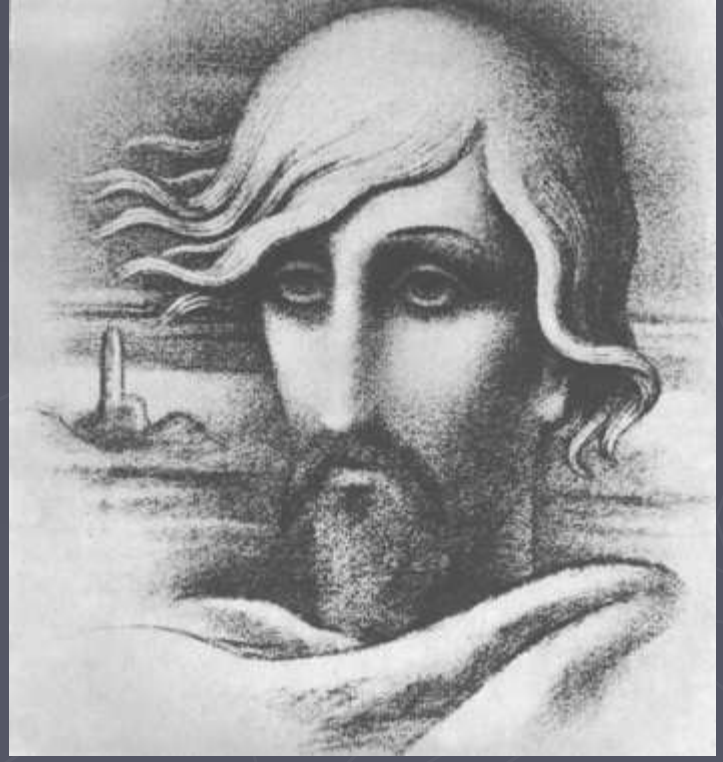

ZDROJE:

Literatura:

- PIOJAN, José. ***Dějiny umění 9,*** 2. vyd. Balios, Knižní klub 2000. 336 s. ISBN 80-242-0217-4
- BOIS, Yve-Alai, BUCHLOH Benjamin, FOSTER Hal, KRAUSSOVÁ Rosalind. ***Umění po roce 1900.*** Slovart 2007. 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8
- Kol.: ***Umění 20. století - Malířství, skulptury a objekty, nová média, fotografie.*** 2. vyd. Slovart 2011. 838 s. ISBN 978-80-7391-572-8
- MICHELI, Mario de: ***Umělecké avantgardy dvacátého století***. Praha SNKLHU 1964. 378 s
- DEMPSEYOVÁ, Amy. ***Umělecké styly, školy a hnutí.*** 1. vyd. Slovart 2005. 304 s. ISBN 80-7209-731-8
- Kol.: ***České umění 1900-1990.*** 1. vyd. Praha : Galerie hl. města Prahy, 280 s. ISBN: 807-01-00575
- Kol.: ***Dějiny českého výtvarného umění IV / 1890-1938 (1+2).*** 1. vyd. Praha : Academia 2009. 872 s. ISBN 978-80-200-058

Elektronické zdroje:

- KASAN, Jaroslav. ***Artopedia 2: galerie světového malířství*** [CD-ROM]. 2., aktualiz. vyd.. Hořovice: Terasoft, 2003.

Internetové zdroje:

- http://cs.wikipedia.org/wiki/Symbolismus
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Gustave_Moreau
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Odilon_Redon
- http://en.wikipedia.org/wiki/James_Ensor
- http://en.wikipedia.org/wiki/Les_Nabis
- http://en.wikipedia.org/wiki/Maurice_Denis
- http://en.wikipedia.org/wiki/Pierre_Bonnard
- http://en.wikipedia.org/wiki/Paul_S%C3%A9rusier
- http://en.wikipedia.org/wiki/Auguste_Rodin
- http://www.artble.com/artists/auguste_rodin
- http://www.musee-rodin.fr/
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Sursum
- http://www.galerieart.cz/vachal_vystava.htm
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Kon%C5%AFpek
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Kobliha
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Kupka
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Alfons_Mucha
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7c/Mucha-Maud_Adams_as_Joan_of_Arc-1909.jpg
- http://kultura.idnes.cz/muchovy-divky-ve-vidni-svadeji-z-plakatu-ffu-/vytvarne-umeni.aspx?c=A090227_183735_vytvarneum_ob
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Max_%C5%A0vabinsk%C3%BD
- http://www.tfsimon.com/Max-Svabinsky.html
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Slovansk%C3%A1_epopej
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Zrzav%C3%BD
- http://pesek.wz.cz/okrouhlice/cesky/zrzavy.htm